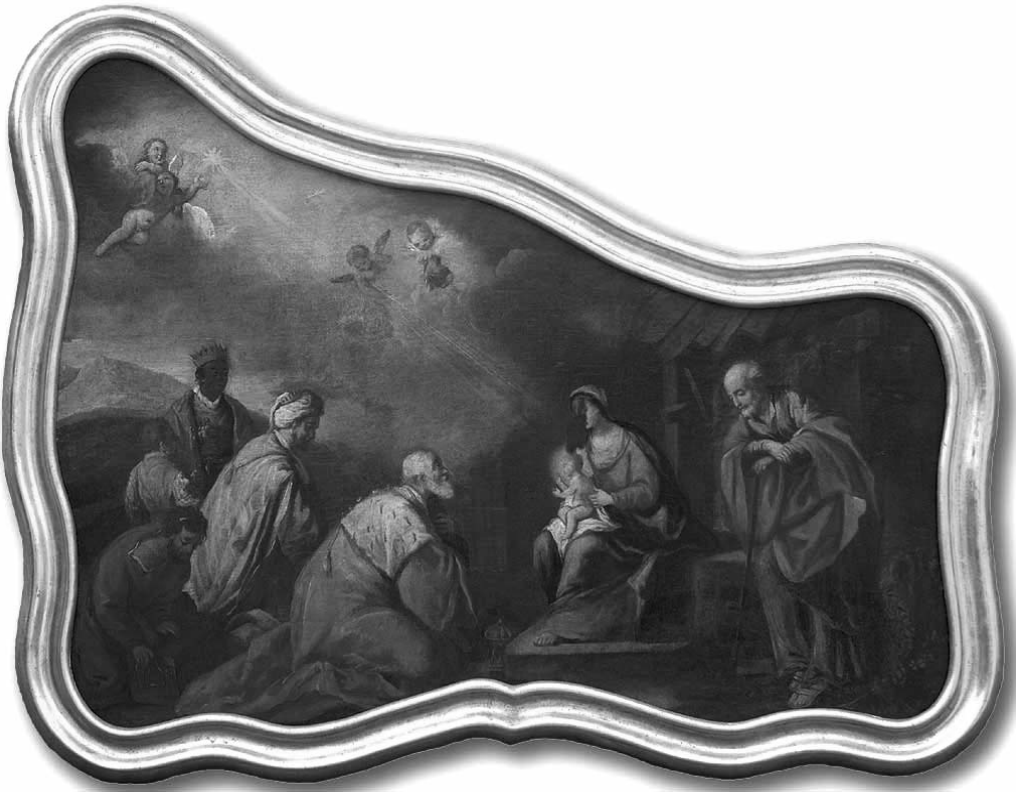

A 2009.
ESZTENDŐ
IGÉJE:

„Ami lehetetlen az embereknek,
az Istennek lehetséges.” (LK 18,27)

Lássunk színesebben! ► 3. oldal
Hóangyal ► 6. oldal
A kerületi felügyelőknél jártunk ► 8–9. oldal
Találd meg a helyed! ► 11. oldal
Sulyok Imre halálára ► 14. oldal
Az internetes média matematikája ► 15. oldal

Az Evangelikus Élet történetében mérföldkönek számító idei vízkeroszti lapszám címlap-illusztrációja ismeretlen festő alkotása – A napkeleti bölcsek látogatása. (Fent: „amennyit” egy képből 2009 előtt mutathattunk meg...)

2009: Sztello-év

Sztello Gábor, a templom- és parókiaépítő, gyülekezetszervező lelkész, az első magyarországi evangélikus népfőiskola alapítója, közel kétezer üldözött gyermek megmentője, a Gaudiopolis megálmódója és megvalósítója, a fáradhatatlan diakóniai vezető 2009. szeptember 25-én lenne százéves. A Magyarországi Evangélikus Egyház a centenáriumi alkalmából Sztello-évként hirdeti meg a 2009. esztendőt.

Isten iránti hálával emlékezünk Sztello Gábor sokoldalú, kreatív, tág ölelésű embermentő és -formáló szolgálatára, amely egyházunknak eddig még kellőképpen fel nem tárt értéke és elkötelező öröksége. A jubileumi év során pályázatok, kiadványok, konferenciák, ünnepi rendezvények segítenek közkinccsá tenni Sztello Gábor munkásságának ma is aktuális lelki-szellemi hagyatékát.

Az év kiemelkedő ünnepeként a tervek szerint szeptember 25-én Sztello-szobor kerül le-

leplezésre Budapest szívében, a Deák téren. A Sztello-émlékmű felállítására közadakozást hirdetünk. Az adományok a Sztello Gábor Alapítvány e célra nyitott számlájára fizethetők be: 10102086-14657200-01001007 SWIFT BUDA HUH8.

Felhívjuk gyülekezeteinket, hogy lehetőségük szerint kapcsolódjanak be a Sztello-év ünneplésébe, amely reménységünk szerint egész egyházunk életét, ezen belül különösen is diakóniai munkánk elkötelezettségét erősítheti és gazdagíthatja. Erre bátorít Sztello Gábor hitvallása: „A kereszténység nem a dogmák, hanem a szeretet világa. Az élő, eleven, cselekvő szeretet.”

Erős vár a mi Istenünk!

Budapest–Győr, 2009. január 1.

DR. FABINY TAMÁS püspök,
GÁNC S PÉTER püspök,
ITTZÉS JÁNOS elnök-püspök

Az Úr kegyelmének esztendeje

■ FABINY TAMÁS

A bibliaolvasó *Útmutató* által 2009-re kijelölt ige Jézus és a gazdag ifjú találkozásának végén hangzik el. Jól ismert ez az elbeszélés. Egy rokonszenves fiatalember őszinte érdeklődéssel szeretné megtudni az örök életre vezető utat. Elismerésre méltó, hogy az ószövetségi parancsolatokat ifjú korától fogva megtartotta. Még azért is dicséret illeti, hogy tudja, kihez érdemes fordulnia.

Jézus – a párhuzamos márki tudósítás szerint – nyilván nem véletlenül kedvelte meg ezt az embert. Lelkesedése és ifjúkori tudásszomja mutatkozott meg abban, ahogy odafutott az általa még nem is ismert Mesterhez. Intelligensnek, iskolázottnak látszott. Kellemes volt vele társalogni. Jézus kérges tenyerű tanítványai mellé talán még jól is jött volna egy ilyen „értelmiségi”.

Ám a Mester, mint mindig, őszinte volt beszélgetőpartnerével. Nem a számítás vezérelte, és semmiképpen sem taktikázott. Meg kellett mondania neki, a gazdag embernek, hogy egyvalami megakadályozza őt abban, hogy tanítvány legyen. Paradox módon az a fogatkozása, hogy többete van.

Eddig nyereségesnek hitt vállalkozásáról – vagyis életéről – most azt kell megtudnia, hogy valójában deficites. Sőt mérhetetlenül el van adósodva. Csödközési állapotba került. E hír hallatán nagyon elszomorodik az ifjú, ám alighanem Jézus is mély sóhajok kíséretében mondja: „Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába bejutni.” (Lk 18,25)

Az év igéjét akkor érthetjük meg a maga mélységében, ha érzékeljük az azt megelőző jézusi mondatnak, a tevéről és a tű fokáról mondott paradoxonnak a jelentőségét. Bizonyos rabbinikus mondások sok szempontból hasonlítanak ehhez. Egy talmudi rabbi így jellemzi Isten mindenhatóságát: „Nyissátok meg előttem a szíveteket csak annyira, mint egy tű foka, és én olyan szélesre tárom azt, hogy szekerek is keresztülmehetnek rajta.” A hasonlóság ellenére jól látható a különbség: a talmudi mondás a mennyiségi ellentétre épít, ami a maga módján reális is: a résnyre kinyitott ajtót szélesre lehet tárnai. Jézus metaforája viszont a vállalkozás lehetetlenségét érzékelteti.

Egy másik korabeli zsidó bölcsesség képviselője is Jézus szavaira emlékeztet, ám a fenti rabbinikus szakaszhoz képest már pesszimistább hangszerelemben: „Régen a tanítványok szíve olyan volt, mint egy szélesre nyitott ajtó, ezért a Tóra bölcsessége könnyen bemehetett rajta. Most viszont olyan, mint egy keskeny ajtó, sőt mint egy vékony tű foka.”

Jézus szavai azáltal válnak még radikálisabbá, hogy a tevét állítja szembe a tű fokával. A kép egészen abszurd. Hogyan juthatna át ez a nagy testű állat a vékonyka résen? Még belegondolni is nevetséges – vagy inkább szánalmas!

Ezek a párhuzamos helyek segíthetik a jézusi „lehetetlen az embereknek” kifejezés mélyebb megértését.

Reményik Sándor *Kegyelem* című versének első fele éppen erről szól. Az emberi erőfeszítésnek és lehetőségeknek korlátai vannak. Le-

hetnek olyan élethelyzetek, amikor hiába a sírás, az átkozódás. Amikor hiába feszíti meg valaki körömszakadtig maradék erejét. Ha az imádság is csupán emberi erőfeszítés, eget ostromló akarát, akkor az sem ér semmit. Versében a költő így foglalja össze a csúfos kudarcot: „[...] a lehetetlenség konok falán / Zúzod véresre koponyád.” Ennél megrendítőbben aligha szemléltethetnénk a jézusi „lehetetlen az embereknek” mondatot.

Adja Isten, hogy 2009 mindannyiunk életében az Úr kegyelmének esztendeje legyen!

Ismerjük ezt az élethelyzetet. Amikor kábán zúgó fejjel, értetlenkedve vagy éppen lázadóva böngésszük az orvosi diagnózist. Amikor kézbe vesszük az elbocsátásról szóló levelet. Amikor kétségbeesve látjuk, hogy hiába minden emberi próbálkozás, nem tudunk valakit a romlás útjáról letéríteni. Amikor dübörögve hullanak a fagyott rögök a koporsóra.

„...lehetetlen az embereknek” – kíméletlen ez a mondat. De figyeljünk csak! Jézus nem zárja itt le a mondatot! Mintha folytatná! Ez csak egy félmondat volt. Milyen kár, hogy a gazdag ifjú már szomorúan és kétségbeesve távozott. Talán mi, akik ma szeretnénk Jézus tanítványai lenni, még meghalljuk a folytatást. Mert a pokoli szavak után mennyei üzenet következik: „Istennek lehetséges!”

Ami Babelben lehetetlen volt, az pünkösdkor lehetséges lett. Amit a kövel lepecsételt sír felé ballagó asszonyok húsvét hajnalban lehetetlennek tartottak, az az angyalok számára lehetséges volt. Magunkat saját hajunknál fogva kihúzni a mocsárból: lehetetlen. De Isten – Luther szavával – mint egy Herkules, kiemelhet minket onnan. Ezotériával és emberi praktikákkal lehetetlen, kuruzslással és ráolvasással lehetetlen, önszuggesztíóval és önmegváltással lehetetlen – de felülről kapott segítséggel lehetséges. „Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges.”

Reményik fent idézett versének második fele éppen erről szól:

„Akkor megnyílik magától az ég,
[...]
Akkor – magától – szűnik a vihar,
Akkor – magától – minden elcsitul,
Akkor – magától – éled a remény.
Álomfájdnak minden aranyágán
Csak úgy magától – friss gyümölcs terem.

Ez a magától: ez a Kegyelem.”

Láttuk, az ember szükségszerűen véresre zúzza koponyáját „a lehetetlenség konok falán”. Krisztus véres koponyája – és így a megváltás műve – azonban véget vetett a lehetetlenség korszakának, és megnyitotta az isteni lehetőség ajtaját. Ez valóban kegyelem. Adja Isten, hogy 2009 mindannyiunk életében az Úr kegyelmének esztendeje legyen!

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Az új év első vasárnapja van. Kísérj minket, kérünk, karácsony fényével és melegével. Köszönjük, hogy veled találkozhattunk az ünnepekben. Urunk, szükségünk van „jeles napokra” a sok-sok jeltelen között! Hálásak vagyunk, hogy igazi jeled nem a fényes csillag és a jászol, hanem a Betlehemben megszületett és köztünk növekvő Fiú.

Köszönjük, hogy a közelében lehetünk, és a szeretetéből élhetünk. Köszönjük, Urunk, hogy alkalmat adtál a családi és gyülekezeti közösség megélésére. A terített asztalnál rég nem látottakkal találkozhattunk, és veled azokkal is együtt lehetünk, akik nagyon hiányoztak az ünnepünkben.

A hétköznapokban tapasztalni fogjuk, hogy nem is olyan könnyű otthon lennünk világodban. Sokan ismerik a menekült lét hányattatásait, megaláztatásait. Sok embernek nincs igazi otthona. Jézusunk, te, aki mindent megízlelt köztünk, tégy érzékennyé bennünket mások kiszolgáltatottsága iránt. Add, hogy a hiányokat szenvedők a közelünkben mégis megtapasztalhassák menedéket adó szeretetedet!

Irgalmadba ajánljuk a jövő miatt szorongó testvéreinket. A munkahelyük elvesztése miatt aggódókat, a nehéz döntés előtt állókat, a kiüttlanságban, szenvedélyek csapdájában vergődőket, a magány miatt szenvedőket, testi-lelki betegségek terhe alatt görnyedőket. Jézusunk, mutass utat, kiutat nekik! Légy te magad úttá és létté számukra a hitben!

Imádkozunk hozzád, Urunk, igéd világosságáért, hogy felismerjük akaratodat, vezetésedet egyéni és közösségi életünkben. Gyermeki bizalommal szeretnénk rád hagyatkozni útkereséseinkben, döntéseinkben. Ne engedd, hogy önzően mások kárára éljünk, és szégyent hozzunk nevedre. Add, hogy a téled kapott képességeinkkel a te szolgálatodban álljunk.

Imádkozunk egész népedért, egyházadért, hogy örömhíreddel élő és örömhíredet hirdető közösség legyjen. Hadd bízzunk ott és akkor is halált legyőző, új életet teremtő erődben, ahol és amikor emberileg semmi esély sincs a megújulásra. Hadd épüljön és növekedjen közöttünk országod! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Isten mindenható, nemcsak lehetőségei, hanem tettei alapján is korlátlan Úr (ahogy mondtam), hiszen különben nevetséges Isten volna.”

▶ **Luther Márton:** A szolgál akarat (*Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor fordítása*)

ÚJÉV UTÁNI VASÁRNAP – JAK 4,10–17

Úton lévő egyház. A napkeleti bölcsek hazaindultak. Csak rövid pillanat lehetett, míg megállhattak a jászalnál, s máris útra keltek. Az Úr parancsa szerint útra kelt József is kis családjával.

Ettől a parancstól kezdődően Jézus egész élete vándorlás. De nemcsak Jézusé, hanem mindazoké is, akik Jézus mellett élnek. József hiába állította össze ácsműhelyének következő évi munkatervét – útra kellett kelnie. Családjával ismét végigjárta az ősatyák útját. A tanítványok is otthagyták családjukat: Jézussal együtt bejárták Galilea és Júdea városait. Ma is úton vagyunk. A polgári év fordulója is jelzi vándorlásunk esztendeit.

Az utazás feltétele a céltudat. Ha útra kelünk – akár csak szellemi vagy gazdasági értelemben is –, tervet készítünk. Tudnunk kell, honnan indulunk, és hová érkezőnk. Felkészülünk akár váratlan helyzetekre is. Egy kamasz mesélte, aki a VII. kerület sötétedés után már veszélyes körzetében lakik, hogy mindig végiggondolja, mit kell tennie, ha hirtelen támadás érné. Egy vőlegényt megkérdezték, hogy mit tesz, mi szerint dönt, ha kenyérkereső és férji hivatása összeütközésbe kerül. Ő magabiz-

tosan állította: minden ilyen helyzetet jól tud kezelni.

Valóban fontos, hogy céltudatosan induljunk útnak. Ki szállna föl arra a buszra, amelynek a vezetője nem tudja megmondani, hová is tart? Az autó megállt a stoppos mellett. „Hová megy?” – hangzott a kérdés. Mire a stoppos: „Mindegy.” A sofőr kiszólt: „Ne haragudjék, én nem arra megyek.” És gázt adott. Az utazás előfeltétele, úgy látszik, a magabiztosság.

Magabiztosság és bizonyosság. Ezt az előfeltételt sokan vallják. Itt már nem céltudatról van szó. Magabiztos az is lehet, aki nem tudja a célját. Szerintem az a vőlegény is csak magabiztos volt.

A jegyepárokat általában megkérem, hogy írják le jó és rossz tulajdonságaikat. Régebben többen arról számoltak be, hogy alig tudtak magukról jó tulajdonságot írni, rosszat viszont annál könnyebben. Néhány év óta fordult a helyzet. Könnyedén sorolják a jókat, s alig-alig a rosszakat. Bizonyosan nem lettek jobbakként emberek. Egyszerűen megtanították őket arra, hogy magabiztosnak tünjenek. Attól tartok, veszélyes csapdába csalják őket.

A Jakab által említett, egymás feléti itélet és a kereskedők üzleti ter-

Útközben

A VASÁRNAP IGÉJE

ve is céltudat nélküli magabiztosság. Ezért válik tartalmatlan szóvá, sőt Isten elleni tervvé, mint a bábéli torony. Amikor Jézust követjük – ahogyan Józsefet erre készítette az Úr –, nem lehetünk magabiztosak. A magabiztosság hiánya így nem bizonytalanságot eredményez, hanem bizonyosságot. Azt a bátor bizalmat, hogy Jézus Egyiptomon keresztül is az ígéret földjére, a halálon át is életre vezet. Jakab intését megfogadni tehát nem etikai cselekedet, hanem hitünk ajándéka.

Csak a Jézus iránti bizalom bátorít fel arra, hogy saját terveinket feladva, igazságunk sziklavarából kivonulva az Úr útjain járjunk. Jakab hitről, nem pedig etikáról beszél. Ezt azzal teszi érthetővé, hogy nem tiltja el a kereskedőket sem az úttól, sem a haszonszerzéstől. Szemléletváltásra hívja őket, magabiztosságból az Isten iránti bizalom bizonyosságára.

Úton Isten vezetése alatt. A napkeleti bölcsek hazaindultak. Mi is

magunk mögött hagyjuk az ünnepeket. Holnap kezdődik a tanítás is. Útközben *Babits Zoltár férfigyongor* című versét dúdolgatjuk: „Tudod hogy érted történnék mindenek – mit busulsz? (...) Madárka tolla se hull ki – ég se zeng – föld se remeg, / hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem értheti meg, / aki téged meg nem ért.”

Megbátorodtunk. Mert ugyan elvesztettük hitünket önmagunkban, de megnyertük a hitet Jézusban. Ezért nem kell sietnünk, magabiztosan hajtunk előre. Értünk van itt minden. Még a kerülőutak és a zsákutcák is. Miénk az idő és a tér.

Az autó megállt a stoppos mellett. „Hová megy?” – hangzott a kérdés. Mire a stoppos: „Mindegy.” A sofőr kiszólt: „Jöjjön velem, engem biztos kezek vezetnek” – és szélesre tárta a kocsiját. Ámen.

■ BENCZE ANDRÁS

Imádkozunk! „Jézus, rád tekintek, / S múltó földi kincset / Nem keresek én. / Hírnevet, nagyságot, / Sikert itt nem várok, / Csak te légy enyém! / Utamon ha fájdalom / És kereszt vár, / hordom hittel: / Töled nem szakít el.” (ÉÉ 357.3) Ámen.

Mit Isten tesz, mind jó nekem

ÉNEKKINCSTÁR

▶ **Énekeskönyvünk egyik csúcsa ez az ének – állítom elfogultan. Úgy gondolom, ez mind a dallam, mind pedig a szöveg vonatkozásában igaz. A *Mit Isten tesz, mind jó nekem* (ÉÉ 348) a *Bizalom Istenben* című fejezetbe tartozik. Az ének az esztendő első vasárnapján csendül fel. Az ünnep témája: „Alázattal hagyatkozunk Isten vezetésére”. Az evangélium Mária, József és a kis Jézus menekülését, majd Názáretben való letelepedését írja le: azt, ahogyan Isten vezette a szülőket, megmentve Jézust a rá leselkedő veszélyről. Nem biztos, hogy értették, mi történik, miért kell útra kelniük, de rábízták magukat Isten vezetésére.**

Az ének dallama mélyről tör felfelé, és szép ívben száll vissza. A középrész – kis szekvenciájával – lendületesen viszi tovább a dallamot, változatos fordulatot hozva, majd ismét lekerékítve. Az utolsó zenei ív pedig egyszerűen és megnyugtatóan zárja be a versszakot, kerek egészévé téve a dallamot. Szerzője a 17. század második felében komponáló *Severus Gastorius* (1646–1682); minden valószínűség szerint 1681-ben írta ezt a csodálatos korált. Öröm énekelni, hiszen egyszerre lendít és bátorít, ugyanakkor a rendezettségnek, a „minden a helyén van” természetességének az élményét is adja.

A verset a grobeni születésű *Samuel Rodigast* berlini gimnáziumigazgató (1649–1708) írta megbetegedett ba-

rátja, a kántor *Gastorius* számára vigasztalásul.

Az ének szövegét többféle módon értelmezhetjük. Tekinthetjük *istendicséretnek*, hiszen szinte listászerűen sorolja fel, milyen hatalmas dolgokat cselekedett velünk az Úristen. Megvédett, gyógyított, megsegített, hittel ajándékozott meg, értelmet adott eseményeknek, folyamatoknak, áldásaival halmozott el, eloszlatta félelmemet, szeretetével kísért, reménységet oltott a lelkembe.

Az ének azonban egyfajta *belső gondolkodás, önbiztatás*, Isten közelségének és aktív szeretetének tudatosítása is. Nem üres önszuggesztív, éppen ellenkezőleg. Állandó tudatosítása annak, ami az élet igazi valósága: Isten teremtő, gondviselő, megtartó és örök távlatot adó szereteté-

nek. Mivel a bűn tulajdonsága és velejárója, hogy feledékenyek vagyunk – különösen is Isten dolgaival kapcsolatban –, szükség van erre a tudatosításra. Jó, ha életem minden helyzetében emlékeztetem magam, kihez tartozom, s mit is jelent ez a mindennapokban. Ha pedig ezt még – az ének által – más is hallja, akkor ez a belső megerősítő gondolat *bizonyosságtétellé*, igehirdetéssé válik.

E kettő mellett s talán ezek fölött ez az ének alapvető *hitvallás*. Életet, életmódot, mentalitást meghatározó hitvallás. „Mit Isten tesz, mind jó nekem...” Minden! Néha meglátom, néha nem is tudok róla. A hit bizodalma éppen ezt jelenti. Akár látom, akár nem, akár tudatosan élem meg, akár nem is veszek róla tudomást, így van: Isten a javamra munkálkodik. Mindenben. Örömmöm és fájdalomom okaiban, életem pozitív és negatív eseményeiben, betegségben és egészségben, békességben és nyugtalanságaimban, biztonságos pillanataimban és félelmeimben jelen van. Nem biz-

tos, hogy minden tőle származik, de biztos, hogy még a tőle teljesen idegen rosszból is tud áldást előhozni.

Azért kell sokat énekelnünk ezt az éneket, hogy – úgy mond – a vérünk-ké váljon. Hogy átjárja értelmünket, szívünket, lelkünket. Azért kell újra meg újra kézbe vennünk, hogy hitünk-ké váljunk ez a bizonyosság. Ez a csodálatos az énekekben: lehet, hogy a szívünk bizonytalan, a lelkünk képtelen, az értelmünk lusta, de a szájunk már mondja, éneklj, vallja: *mit Isten tesz, mind jó nekem!* Jó, hogy a fejünk és a szívünk utolérheti a szánkát.

Nem tudok objektíven írni erről az énekről. Családunk kedves éneke. Őseim ezt énekeltek minden nagyobb családi eseménynél: születésnél, életmértőlköveknél, de haláleset és temetés idején is. Amikor én is bekapcsolodom ebbe a folyamatba, érzem, hogy mögöttem vannak az előttem járt szerettem és testvéreim, s az ő hitük által erősödöm én is. Szép nagy kórusban énekeljük – túlharsogva a világ zaját, a gondok hangzavarát, a bizonytalanság jajszávat –: *mit Isten tesz, mind jó nekem!* Ezt vallom, bármi érjen. Őt áldom mindhalálig. Így indulhatunk az új esztendőbe.

■ HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

Az Evangelikus Élet 2005., 2006., 2007. és 2008. évi lapszámait PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Költőné regényben

Tavaly volt *Petrőczy Kata Szidónia* halálának háromszázadik évfordulója. A Luther Kiadó ebből az alkalomból jelentette meg az evangélikus költőné életrajzi regényét.

Sz. Bérczi Margit művét december 18-án az Evangélikus Országos Múzeumban *S. Sárdi Margit* irodalomtörténész, egyetemi docens ajánlotta (*képiünkön*) az érdeklődők figyelmébe. A családi légkörű könyvbemutatón *Petrőczy Kata Szidónia* megzenésített verseiből *Csörsz Rumen István* énekelt.

„Ez a könyv egyszerre monográfia, benne minden adattal, háttérrel és forrással; egyszerre irodalomtörténet, verseinek alapos elemzésével; egyszerre teológia, a teodicea vagy a pietizmus nagyszerű feldolgozásával, kételkedők hitelesítésével, és egyszerre regény, mert a hézagokat szépen tölti ki nagyon valószínű leírásokkal, belső vívódásokkal, fantázia szülte levelekkel...” – olvasható *D. Keveházi László* nyugalmazott lelkész ajánlója a *Búval teli esztendeim* című kötet borítóján.

■ BODA ZSUZSA felvétele

Reklámból építik újjá

Reklámfelületként szolgálja a romániai Beszterce (Bistrita) szász evangélikus templomának kerítése, hogy a bevételből állítsák helyre a leégett templomot – írta a közelmúltban a bukaresti *Új Magyar Szó* című országos napilap.

A júniusi lángok

A Beszterce jelképének tekintett templom tavaly június 11-én égett le, javításán jelenleg is dolgoznak. A reklámtáblák elhelyezésére a Műemlékvédelmi Hivatal is engedélyt adott már.

A templom tűzvész előtti állapotának visszaállítására egymillió euróra (265 millió forint) lenne szükség. Eddig több mint hétszáz ezer lej (mintegy 50 millió forint) gyűlt össze. *Johann Dieter Krauss*, a templom lelkésze kiad egy naptárt is, melyen a templom építészeti és régészeti értékei láthatók, többek között a tűzben teljesen elolvadt harang.

► MTI

A fásori evangélikus gyülekezet adott otthont az advent 4. vasárnapján megrendezett angol nyelvű evangélikus istentiszteletnek, amelyen – *Aradi György* lelkész liturgiai szolgálata mellett – *dr. Fabiny Tamás* püspök hirdette Isten ígését. A szervezők célja, hogy a jövőben rendszeres legyen az angol nyelvű evangélikus szolgálat Budapesten.

■ DÉVAI GYÖRGY felvétele

Lássunk színesebben!

Új év: új lehetőség! Ezentúl színesben olvashatjuk egyházunk legnagyobb példányszámú néplapját! Nyitott a kérdés: vajon a nyomdatechnikai előrelépéstől, a színesben való megjelenéstől, amely ma már éppolyan természetes és szükségszerű, mint a színes televízió, vonzóbb, színesebb lesz-e egyházunk élete is?

A színgazdagsághoz több fény kell! Vízkerszt ünnepének közelében fogalmazzunk egyértelműen: több világosság, több krisztusi fény kell! *Zinzendorf* éneksorával valljuk: „Ő a fény, mi színei.” Nélküle szürkék vagyunk, és mindent színtelenül, fekete-fehérben látunk. Igazán a Jézusban megjelent, irgalmas szeretet fényében döbbenünk csak rá, hogy mennyire híjával vagyunk a krisztusi indulatnak, és így – nemcsak színtelenül, de néha szívtelenül is – látjuk világunkat, egyházunkat, embertársainkat.

Úgy vélem, ezzel a kissé sarkos, érdes, fekete-fehér látásmóddal szembeállítottunk egyházunk első Ordass Lajos-díjazottjának, *Terry Lászlónak* a laudációjában, amely egy felemelő, ünnepi órában a színpompás fásori templomban, zsinatunk jelenlétében hangzott el. A méltatás teljes szövegét lapunk december 14-i számában olvashattuk.

Magam is őszinte tisztelője vagyok „Laci bácsinak”. Ő számomra a hiteles, alázatos és következetes Krisztus-tanúk egyik etalonja korunkban. Bár 1946-tól nem él hazánkban, szíve mégis együtt dobogott a Magyaror-

szági Evangélikus Egyház életével. Megértem, hogy az őt méltató *Fabiny Tibor* professzor lelkes hevülettel szólt róla, hiszen Terry László valóban inspiráló szolgatársunk. Aligha kerülhetett volna méltóbb helyre az értékes kiténtetés.

Tibor barátom – remélem, sok évtizedes őszinte, testvéri kapcsolatunk kiállja néhány kritikusabb sorom próbáját – talán úgy vélte, hogy az ünnepi percekben Terry László fénye annál meggyőzőbb lesz, minél sötétebb kontextusba helyezi el.

Így hangozhatott el a bombasztikus bejelentés, amely szerint ezzel a kiténtetéssel végre megtért, visszatért „a tékozló egyház” – a Magyarországi Evangélikus Egyház – Terry Lászlóhoz! Egyetlen percig sem kérdéses számomra, hogy ma is van mit tanulnunk Laci bácsitól. Erről győzött meg a laudációra adott, hihetetlen szerénységet és mély bölcsességet sugárzó válasza, amelyben, többek között, méltatta azokat, akik itthon, más és nehéz körülmények között próbáltak hűséges tanúi maradni az egyház Urának.

Éppen ebben az összefüggésben érzem bántó általánosításnak a „tékozló egyház” fekete-fehér képét. Krisztus egyháza – benne a Magyarországi Evangélikus Egyház – tagjaiban, akár püspökeiben is elbukhat ugyan, de egészében aligha ragasztható rá a „tékozló egyház” bélyeg. Lelkészeink döntő többsége Isten kegyelméből és erejéből hűségesen, áldozatosan végezte szolgálatát

ÉGTÁJOLÓ

abban a bizonyos „átkos” negyven esztendőben is. Különben ma már nem volna evangélikus egyház hazánkban, nem volna kinek színes hetilapot felkínálni...

Ugyancsak bántó volt számomra – lehet, ez „déli kerületi túlrézkénység” – a laudációban, de sajnos már másutt is feltűnő „Kádár/Káldy-korszak” megjelölés. Alig hiszem, hogy a két név ilyen felszínesen leegyszerűsítve, ítélkező módon összekapcsolható. Tény, hogy a Moszkvától megfélemlített *Kádár János* proletárdiktatúrájában a Belügyminisztérium és az Állami Egyháziügyi Hivatal által megfélemlített *Káldy Zoltán* diktatórikus eszközökkel vezette egyházunkat. Közel másfél évtizedig szolgáltam „uralma alatt”, nekem is vannak keserves emlékeim. Hálás vagyok azonban, hogy akkor sem némult el az evangélium egyházunkban! Szólhatott az örömhír rajtunk keresztül is, de többek között Káldy Zoltán püspök ígihirdetésein keresztül is, amelyeket teológushallgatóként, szomjas lélekkel hallgattunk a Deák téri templom karzatán, együtt a mindig népes gyülekezettel.

Jócskán akadnak Tiborral közös

emlékeink is erről az időszakról, hiszen részben együtt voltunk a Deák téri, a budavári evangélikus ifjúságban, ahol alig hiszem, hogy ma sokkal többen volnának, mint akkoriban voltunk. Lehet azonban, hogy most én színezem, fényezem a „régis szép időköt”, és szelektív memóriával inkább a jóra emlékezem...

Mindenesetre nem gondolom, hogy a rendszerváltás egyházunkban 2008. november 28-án, Terry László kiténtetésének pillanatában következett volna be. Ez a laudációnak ugyancsak meglepő és félreérthető kijelentése volt.

Remélem, egyházunk, a reformáció örököséiként, folyamatosan újul, változik, tisztul napjainkban is. Így gyógyulhat a múltlításunk, önértékelésünk is. Erre hivatott, és ezt próbálja segíteni a tényfeltáró bizottság munkája is. Örömmel halottam legutóbbi zsinati jelentésükben, hogy ők is igyekeznek egyre differenciáltabban látni és láttatni egyházunk árnyékos, de a fényt sem nélkülöző közelmúltját. Ebben az összefüggésben értékes, friss forrás a *Fabiny Tamás* püspök kollégámmal készített, nemrég megjelent interjúkötet, melyben egy árnyaltabb Káldy-kép jelenik meg. (*Neki növekednie kell... – Fabiny Tamással beszélget Szőnyi Szilárd*. Kairosz Kiadó, Budapest, 2008. *Miért hiszek?* sorozat)

Reménytelni érdeklődéssel várom *Korányi András* habilitációs dolgozatának közeli megjelenését is. Egy-

háztörténésziünk éppen Káldy Zoltán életpályáján keresztül az egész korszakot vizsgálja. A témának külön aktualitást ad, hogy az idén lesz huszonöt éve, hogy hazánk és egyházunk adhatott otthont a Lutheránus Világszövetség nagygyűlésének, amely Káldy Zoltánt elnökké választotta. Jó lenne mindezt valóban felülről érkező világosságban, végre tisztábban, élet- és korhű színekben látni.

Hiszem, hogy ez nemcsak a Déli Egyházkerület püspökének vágya és reménye. Bár tudom, speciális helyzetben vagyok, amikor *Ordass Lajos*, *Dezséry László*, Káldy Zoltán és *Harmati Béla* püspök utódaiként szeretném jobban megérteni egyházunk Urának valós, de sokszor rejtett munkáját az elmúlt fél évszázadban, hogy világosan megláthassam, merre akar vezetni minket a jelenben a jövő felé. Az induló év ígésének jézusi bátorítása ehhez is „égtájoló” irányt mutat: „*Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges.*”

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

A Szlovákiai és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának közös adventi nyilatkozata

▶ **A Szlovákiai, illetve a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöksége 2008. december 16-án adventi hittel, reménységgel és várakozással találkozott Révkőmáramban, és az alábbi nyilatkozatot tette.**

Mint országaink evangéliumi hitben osztozó, felelős polgárai a két nemzet megbékéléséért imádkozunk. Ennek az imádságos találkozásnak szomorú aktualitást ad, hogy a két nép kapcsolata az utóbbi időben feszültté vált, sok esetben elmergesedett. Szomorúan vesszük tudomásul, hogy a miniszterelnöki és államfői találkozók nem hoztak javulást sem a magyar és szlovák politikuskok, sem pedig a két nemzethez tartozó polgárok kapcsolatában.

Mint a szlovákiai és a magyarországi egyházak ökumenikus testületének képviselői jó lelkiismerettel kijelentjük, hogy mindkét ország Krisztus-hívői békességben, megértésben és szeretetben kívánnak élni. Ezzel a lelkülettel tudják karácsonykor a Krisztusban alászálló isteni kegyelmet fogadni, és arról így tudnak hitelesen biznyságot tenni a maguk anyanyelvén. Közös meglátásunk, hogy minden lehetséges eszközzel kötelességünk előmozdítani országainkban és országaink között a személyes megbékélést és a kölcsönös kiengesztelődést.

Hisszük, hogy az emberi kapcsolatokban meglévő bizalmatlanságot a múlt keserű tapasztalatai is táplálják. Ebből a bizalmatlanságból a tények pontos ismeretén keresztül vezet az út az őszinte bűnbánathoz, megbocsátáshoz és az egymással való megengesztelődéshez. Ezért elen-

gedhetetlen, hogy a közös világi és egyháztörténelmi tudományos testületek munkájukat nagyobb hatékonysággal végezve szolgálják a két nép javát. Munkájukban rögzítést nyerhetnek a tények körüli konszenzusok, de az értelmezések különbözősége is. Az egyházi, ökumenikus közösségek pedig őszinte önvizsgálattal és bűnbánattal szolgálják a megbékélést. Méltatlan közös múltunkhoz és történelmi szomszédságunkhoz az egymás ellen hangolás, sőt olykor uszítás fájdalmas jelensége és az ellenséges indulatok ébresztése. A múlt terhét, amely újra és újra életesen nehezedik ránk, nem kívánjuk tovább hordozni.

Azért imádkozunk, és azért fáradozunk, hogy a két nemzet felelős vezetői üljenek tárgyalóasztalhoz, és teljes nyitottsággal, őszinte elhatározással munkálják a szlovák és a magyar nép hatékony, eredményes és békés jövőjét. Ebben az imádságba és tevélegesen igyekezetbe szeretettel meghívunk minden keresztyént és minden felelősen gondolkodó jóakarátú embertársunkat. *„Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek.”* (Péld 14,34)

Adventi várakozásunk és karácsonyi örömeink legyenek azzal teljes, hogy nemzetünk – a Kárpát-medence és a világ népeivel együtt – egy szívvel dicsőítik a Szentháromság Istent, aki ma is elhozza nekünk a békességet és a jóakaratot.

*A Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa nevében
Jan Semjan elnök és
Ladislav Krpala főtitkár
A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa nevében
D. Szevik Imre elnök és
dr. Bóna Zoltán főtitkár*

Februárban találkoznak a szlovák és a magyar evangélikus püspökök

2009 februárjában találkozót tart a teljes szlovák és magyar evangélikus püspöki kar; ez lesz a két helyi egyház történetében az első ilyen alkalom – tájékoztatta december 17-én a Magyar Távirati Irodát a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püspöke.

Ittész János elmondta: a két nemzet közötti megbékélés elősegítése áll majd a két ország egyházainak viszonyában áttörést jelentő találkozó középpontjában. „A két ország egyházainak viszonyát nem szabad, hogy befolyásolja a politika, ezzel szemben ápolni kell a testvéri közösséget” – tette hozzá.

A megbeszélések témái között szerepel, hogy hosszú évek óta először küld az MEE ösztöndíjas hallgatót Pozsonyba. Ennek az a célja, hogy a Magyarországon élő szlovák ajkú evangélikus közösségek lelkigondozását jobban meg tudják oldani az anyanyelvüket ismerő lelkészrel. Ezzel együtt arról is folytatnak megbeszéléseket február harmadik hetében, hogy a szlovákiai lelkészek közül küldenek néhányat Magyarországra nyelvet tanulni. Ez azt szolgálja, hogy a szlovákiai magyar közösségek több magyar nyelvű istentiszteletet hallgathassanak – közölte Ittész János.

▶ MTI

Tolerancia: az erősek lelki és szellemi állapota

▶ **Az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) Egyházi Kapcsolatok Titkársága 2007-ben tudományos konferenciát szervezett *Egyházak és tolerancia Magyarországon* címmel a vallási tolerancia elvét meg-
lepő tisztasággal megszövegező 1947. évi XXXIII. törvény megszületésének hatvanadik évfordulója alkalmából. A tanácskozáson elhangzott előadások szerkesztett változataiból tanulmánykötet készült az Egyházi Kapcsolatok Titkársága és a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara közös szervezőmunkájának eredményeképpen. A konferencia címét viselő kiadvány bemutatójára december 18-án került sor az OKM épületében.**

A könyvbemutatón megjelentek dr. Csepregi András, az OKM Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője köszöntötte. A titkárságvezető az

A tanulmánykötet tartalmáról dr. Balogh Margit egyháztörténész, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Társadalomkutató Központ-

előadások pedig a jelenlegi kormányzatnak is adhatnak ötleteket az egyházakkal való kapcsolattartás fejlesztésére vonatkozóan.

A tavalyi konferencia egyik előadója, dr. Fazekas Csaba történész, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja kiemelte, hogy az 1947. évi törvényt méltatlanul feledte el az utókor – ez még annak ellenére is kijelenthető, hogy a további években a hatalom ideológiai okok miatt „már nem bábáskodhatott a végrehajtása fölött”. A kötet tanulmányai abban próbálnak átfogó segítséget nyújtani az olvasónak, hogy minél szélesebb összefüggésekben

A kötetet a kezében Fazekas Csaba (jobbja Balogh Margit, balja Csepregi András)

1947. évi vallási törvény megszületésének hatvanadik évfordulója alkalmából szervezett tavalyi tudományos konferencia előadásaiból szerkesztett könyv ismertetésekor kifejtette: nem igaz az a közkeletű elgondolás, mely szerint a tolerancia a gyengék jellemzője, akik készek elveiket, nézeteiket és álláspontjukat feladni. Ellenkezőleg: „A tolerancia az erősek lelki és szellemi állapota, mert leginkább ők képesek arra, hogy akár legszentebb gondolataikat és elveiket is a másik fél kritikája alá vessék, természetesen anélkül, hogy vallásos meggyőződésüket, hitüket és identitásukat feladnák.” A most elkészült kiadvány szellemisége és tanulmányai is ezt támasztják alá.

jának igazgatója nyújtott áttekintést. Hangsúlyozta, hogy az 1947. évi törvény rendkívüli módon haladó szellemiségű volt, mert a bevett és az elismert vallásfelekezetek közötti különbségeket megszüntette. Így ez a két kategória egyenlő bánásmódban részesült az állam részéről, s csak a jellemzően legkisebb és legfiatalabb, úgynevezett „el nem ismert” felekezeteknek nem adott jogegyenlőséget. Balogh Margit arra is rámutatott, hogy az ehhez a konferenciához és a megjelent kötethez kapcsolódó kutatások a történettudomány számára is új eredményeket hoztak, az 1947-ben született törvény létrejöttének körülményeit vizsgáló és hátterét sokféle szempontból elemző

gondolkodhasson a vallások és az egyházak viszonyáról, a vallás és a tolerancia közötti kapcsolatáról.

A kiadvány egyúttal segít kiigazodni az alapvető egyházi fogalmak között, és világosan megfogalmazott célja szerint optimális esetben hozzá kíván járulni ahhoz is, hogy „az egyházak önszántukból, kényszerítő erők nélkül békében éljenek egymás mellett”.

A kereskedelmi forgalomban nem kapható kötetet elsősorban felsőoktatási intézményekhez, egyházi és világi könyvtárakhoz juttatják el kutatási célokra, de az Egyházi Kapcsolatok Titkárságának címén érdeklődő magánemberek is megrendelhetik.

■ P. G.

„Csak” kilencszázmilliót buknak az egyházak a válságon

Nem rázta meg különösebben az egyházak költségvetését a gazdasági válság, van olyan kategória, amelyben nőtt, és van, amelyben csökkent a nekik folyósítandó összeg a 2009. évi költségvetés első változatához képest, a legnagyobb tételek pedig változatlanok maradtak – mondta Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője december 22-én a Magyar Távirati Irodának.

Az egyházaknak át nem adott épületek után járó örökjárdék összege a költségvetés válság előtti első és az utáni utolsó verziója között csaknem százmillió forintos növekedést mutat, 9 milliárd 464 millióról 9 milliárd 556 millióra nőtt – mutatott rá.

A titkárságvezető közölte: az igazán nagy tételek nem változtak, így ugyanannyit folyósít az állam 2009-ben az első, gazdasági válság előtti verzióhoz képest a személyi jövedelemadó egy százalékaként és ennek kiegészítéseként (9 milliárd 511 millió), a hittanoktatás támogatására

(3 milliárd 305 millió) és az ötezer főnél kisebb településeken szolgáló egyháziak jövedelemplétkára (1 milliárd 700 millió).

Csökkent a támogatás a 2009-es költségvetésben az egyházi közgyűteményeket és közművelődési intézményeket illetően, itt a 816 millióból kerekén 100 milliót faragtak le, míg az egyházi épületek rekonstrukciójára szánt összeg 1 milliárd 96 millióról 796 millióra rövidült meg – folytatta.

Az idén folyósítandó egyházi költségvetés a 2008-ashoz képest szintén tartalmaz emelkedéseket és csökkenéseket is. Az egyházi közgyűtemények támogatása és az egyházi épületek állagmegóvására fordított összeg mintegy a két és félszeresére nő, az ingatlan-örökjárdék pedig törvényi automatizmus alapján szintén nő több mint félmilliárd forinttal. Enyhe emelkedést mutat tavalyhoz képest a kistéleplések lelkészifizetés-kiegészítése, s a hittanoktatásra szánt pénz megegyezik az előző évvel.

Az egyetlen jelentős csökkenés a jogszabályi módosulás miatt az egyházaknak felajánlott személyi jövedelemadó állami kiegészítésében következett be, emiatt a 2008. évi 11 milliárd 862 millió forint helyett az egyházak 9 milliárd 511 millió forintot kapnak ezen a címen. *Az egyházak a 2008-as mintegy 26,5 milliárd forinthez képest 2009-ben 25,6 milliárdot kapnak majd – összegezte.*

Bölcskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke tavaly október 8-án tartott sajtótájékoztatóján a 2009-es költségvetés tervezetét diszkriminatívnak nevezte, mert összességében számukra kevesebbet irányzott elő a 2008. évihez képest. Nehezményezte akkor, hogy a személyi jövedelemadó felajánlásából jelentősen kevesebbet kapnak, s ezt a költségvetés nem ellensúlyozza megfelelő mértékben más területek 2008-hoz képest magasabb finanszírozásával.

▶ MTI

HIRDETÉS

ProChrist 2009 – újra Magyarországon is!

...hogy Jézus Krisztust minél többen megismerjék, s hogy gyülekezeteink virágozzanak!

Kapcsolódjon be és jelentkezzen! Az Ön gyülekezete is részt vehet benne! Jegyezze meg az időpontot: 2009. március 30-tól április 6-ig! Nyolc estén át magával ragadó istentiszteletek a németországi Chemnitzből *Ulrich Parzany* evangélikus lelkész igehirdetésével! Műholdas közvetítés Európában közel 1400 helyszínen!

Keresse a szervezőirodát: 6200 Kiskőrös, Luther tér 3. Telefonon hívhatja *Szentgyörgyiné Gombár Ildikót* (20/824-4700) vagy *Lupták Györgyöt* (20/824-4748). Tájékoztadjon honlapunkon: www.prochrist.hu, vagy küldjön e-mailt: info@prochrist.hu. Segítünk a szervezésben tanácsadással, plakátokkal, szórólapokkal, segédanyagokkal, elérhető árú videókitvetőkkel! Még nem késő, várjuk jelentkezését!

Énekóra hegedűre, nagybögőre és gardonra

► A *Muzsikás* együttes rendhagyó énekórával járja – a Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság (Mol Nyrt.) támogatásával – az országot. Beszélgetésünknek az adta az apropóját, hogy adventben ellátogattak a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba is, és közös zenélésre invitálták a diáksereget. Akkor még nem tudhattuk, hogy a néhány nappal később átadott Prima Primissima Díj 2008. évi kitüntetettjeit is tisztelhetjük bennük...

Tudom, hogy a tizenévesek többsége nem magyar népzenevel simítja ki az idegeit, és gyanítom, hogy többségüktől távol áll ennek a muzsikának a hangzásvilága. Ezért kicsit szorongtam attól, vajon hogyan fogadják majd ezt a világhírű együttest, vajon a zenészek képesek lesznek-e megszólítani a gyerekeket. Aztán ahogy elkezdődött az óra, megnyugodtam. Úgy éreztem, lassú olvadás zajlik. Sipos Mihály, az énekóra vezetője egyenként bemutatta a zenekar hangszereit; megszólaltatták a nagybögőt, a gardont, a hegedűt és a furulyát. A „bemutatkozás” végén a gyerekek vastapossal jutalmazták a muzsikát, és alig akarták elengedni a zenészeket. Kicsöngetés után Sipos Mihállyal beszélgettem.

– Mi készíti Önöket arra, hogy rendhagyó énekórákkal járják az országot?

– Azt tapasztaltuk, hogy a tananyagcsökkentés jegyében elsősorban az énekórák számát apasztották az utóbbi időben. Jártam olyan iskolában is, ahol az első négy osztályban egyáltalán nem énekeltek a diákok, a második négy osztályban pedig zeneszerzők életrajzát tanították nekik. Holott ostobaság azt hinni, hogy az ének- vagy hangszerstanulás elveszi az energiát a többi tantárgy tanulásától. Saját diákkori tapasztalataim is erre rimelnek. Kodály-módszerrel tanító zeneiskolába jártam, ahol hét énekóránk volt egy héten, kétszer jártunk karénekekre és egyszer zenekarra. Ennek ellenére a fővárosi és kerületi versenyeken is rendre szép eredményeket értünk el matematikából, történelemből, irodalomból, nyelvtanból. Számomra akkor derült ki, hogy a zenét nem lehet túlzásba vinni.

A muzsikálás olyan állapotot teremt, amelyben a lélek hallatlanul fogékonyra válik, és nagyon gyorsan megjegyzi, amit meg kell tanulnia. Ezek a megfontolások készítettek minket arra, hogy elkezdjük járni az országot, és a legeldugottabb kis faluba is elvigyük az élő magyar népzeneét. Körülbelül négyezer iskola van az országban az általánostól a szakiskolákon át a gimnáziumokig. Kiszámoltuk, hogy ha évente legalább ötven intézménybe ellátogattunk, akkor nyolc év alatt a gyerekek tíz százalékaéhoz jutunk el.

– Milyen tapasztalatokat szereztek?

– Amikor elkezdődik az énekóránk, első feladatunk az, hogy megragadjuk a gyerekek figyelmét. Az első percekben a fejük még tele van az előző órák eseményeivel, rá kell hangolódniuk a zenére. Elmeséljük, megmutatjuk, hogyan alakul ki a magyar népzene, hogyan hat az emberre. Lassan elkezdnek kinyílni, odafigyelni, a végére már egészen felszabadul-

nak, énekelnek, csujogatnak, és lelkesen tapsolnak.

– Úgy tudom, hogy az együttes a hetvenes évek óta működik...

– Valóban, akkoriban igen pezsgő népzenei élet zajlott Magyarországon. A Bartók Táncegyüttesben táncoltunk, ez volt az első olyan formáció, amely a néptáncot kötött koreográfián kívül, szabad táncként is járta. 1972-ben ellátogattunk az erdélyi Szék községbe is, ahol meghívtak minket egy bálba. Itt ismerkedtem meg ifjabb Csoóri Sándorral. Összebarátkoztunk, és szeptemberben a Bartók együttesben találkoztunk újra – mindkettőnk nagy öröme. Később Hamar Dániel is odakerült bögősnek, és így hárman alapítottuk az együttest. Később csatlakozott hozzánk Éri Péter, aki azóta is tagja a Muzsikásnak, illetve Sebestyén Márta, akivel aztán évtizedekig együtt dolgoztunk.

– Honnan merítik a zenei anyagukat?

– A Kodály és Bartók által elindított és számos tudós által folytatott gyűjtés hatalmas archívumot hozott létre. Mi is innen jutottunk először felvételekhez. Később természetesen sokat jelentettek a falusiakkal való személyes találkozások, akik az életük természetes részeként – amikor annak ideje volt – táncoltak, daloltak. Rengeteget utaztunk, primásokkal, énekesekkel, táncosokkal beszélgettünk.

Sipos Mihály (balra) a Deák téri gimnázium dísztermének pódiumán hangszerbemutatót tart Hamar Dániellel

Nekem megvan az az óriási előnyöm, hogy mivel klasszikus zenét tanultam tizenegy évig, le tudom jegyezni a hallott dallamokat. A gyűjtéseinket leadtuk a Magyar Tudományos Akadémián, a Hagyományok Házában pedig bárki hozzáférhet ezekhez. A hetvenes-nyolcvanas években például munkásszállásokra jártam gyűjteni, mert ott lakott a vidékről felkerült legszegényebb réteg, amely még őrítette a régi énekeket. Ha valaki gondosabban végigjárja a Miskolc, Eger feletti falvakat, még most is találhat primásokat, ragyogó énekeseket.

– Hogyan állnak össze a Muzsikás-lemezek?

– A zenészeknek mindig az volt a dolga a hagyományos kultúrákban, hogy kiszolgálja a közösséget. Azt kell zenélni, amit a megrendelő hallani akar. Nekünk is össze kell hangolni azt, amit mi szeretünk játszani, azzal, amire éppen fogadókészség van.

Az első lemezünk például egy körkép volt a Kárpát-medencei magyarság zenéjéről. Később azon kezd-

tünk el gondolkodni, hogyan lehet rekonstruálni azt a csodálatos zenei világot, amit a Kárpát-medencében élő zsidóság teremtett. Mivel a zsidó zenészek jó része elpusztult a második világháború alatt, nekünk kellett elvégeznünk a gyűjtést. Olyan cigány és magyar zenészeket kerestünk meg, akik még együtt játszottak ezekkel az emberekkel, és ismerték, őrítették a zenéjüket. Belőlük varázsoltuk elő és az adott környék muzsikálási stílusában szólaltattuk meg Sebestyén Mártával a *Szól a kakas már* című lemezünket.

A további két lemezünkkel arra kerestük a választ, hogy a beat- és a rockzene hogyan viszonyul a népzenehez. Azt próbáltuk bemutatni, hogy a modern és a népzene energiafelfogása mennyire közel áll egymáshoz. Ha innen nézzük, a lemez hangzásvilága tisztán népzene, ha onnan nézzük, igen közel áll a kor rockzenéjéhez. Tulajdonképpen minden lemezünk arra próbált válaszolni, hogy az adott korban mire jó a népzene. Igyekeztünk megmutatni, hogy a népzene nem rekvizitum, hanem az életünk szerves része lehet, ha műveljük, használjuk.

– Külföldön is nagyon respektálják a Muzsikás zenéjét. A világ nagy, híres koncerttermeiben lépnek fel, sőt 2008-ban Európából elsőként a Muzsikás együttes kapta meg a világszenei vásár – World Music Expo – nagydíját, a Womex-díjat.

– Nagyon büszkék vagyunk erre a kitüntetésre. Ezt olyan népzeneészeknek adták eddig, akik saját népük zenéjét terjesztik bel- és külföldön egyaránt. Világhírű együttesek, énekesek kapták meg előtünk. És valóban, mi is felléptünk az utóbbi időben külföldön: klasszikus zenei közönség előtt adtunk olyan koncerteket, amelyeken egymás mellett jelent meg az autentikus gyűjtés és a műzene.

Az volt a célunk, hogy a Kodály- és Bartók-művek és a hozzájuk hangulatban kötődő népzenei dallamok egymáshoz illetve jelenjenek meg. A komolyzenei művek tételei között muzsikáltunk: abból a zenei anyagból indultunk ki, amit a tétel éppen befejezett, és a játéknak végén visszaverttük a hallgatót ugyanarra a pontra, ahonnan elindultunk. Bartók fejében egymás mellett létezett ez a kétféle zene, és teljes egységet alkotott. Tehát jogos megközelítése ez a Bartók-műveknek, és értékelte is a közönsége, sőt komoly zenei szaklapokban is igen elismerő kritikát kaptunk.

■ JÁNOSI VALÉRIA

AGAPE – felebaráti szeretet a globális világban

A HÓNAP KÖNYVE

Az Egyházak Világtanácsa (EVT) 2006-ban a braziliai Porto Allegre városában tartott nagygyűlésén fogadta el azt a nyilatkozatot és felhívást, melyet 2008 adventjén vehettünk kézbe magyarul. Közben hatalmas változás történt a világban. „Istenünk, kegyelmedből változtasd meg a világot!” – szövelt a nyilatkozat liturgikus refrénje, és a világ megváltozott. Évtizedek óta a legnagyobb válságról szólnak a hírek. Gazdasági rendszerünk krízisét mára mindenki a saját bőrén érezheti.

Az EVT 1998. évi hararei nagygyűlését alapos előkészítő és egyeztető munka követte, melynek eredményeként fogalmazta meg a közgazdászokból és teológusokból álló csoport a dokumentumot. Angol nyelvű címének kezdőbetűit összeolvasva egy mozaikszót kapunk, amely az egész dokumentum központi üzenetét hordozza: AGAPE. Magyarul a cím *Alternatív globalizáció a népekért és a Földért*.

Az agapé, a felebaráti szeretet radikálitása hatja át az egész szöveget. Szokatlanul határozott hangvétele bizonyára új lesz a magyar olvasó számára. Kemény kritikát fogalmaz meg a globalizálódott neoliberális gazdasági és pénzügyi rendszerrel szemben a szegények és elnyomottak érdekeire koncentrálna. Komoly önkritikára szólítja fel a gazdagokat és a pénzügyi rendszer meghatározó intézményeit. Eredményes példákat mutat az ellenállásra a kiszolgáltatott országok és csoportok számára.

Különös figyelmet szentel az AGAPE nyilatkozat a leginkább elhallgatott csoportoknak: öslakosoknak, gyerekeknek, nőknek. Világunk alapvető strukturális bűnein vezet végig: az adósságszűzektől az ökológiai krízisig, a kizsákmányoló kereskedelmi struktúrákon, a közszolgáltatások privatizációján keresztül a mezőgazdaság szempontjait. Kerestény hitünk alapján határozott bizonyágtételre hív a szenvedő emberek mellett, az elembertelenítő struktúrák és szervezetek démoni erejével szemben. Fásult és cinizmusba hajló világunkban, ahol nyugati egyházaink is elveszítették a kiáltó szó evangéliumi erejét, felrázó ez a kötet.

A nyugati gazdaság rendszerében élő olvasót mégsem elégítik ki ma-

radéktalanul a megfogalmazott válaszok. A nagyon határozott kritika mellett a remélt alternatív út nem bontakozik ki teljességében. A hatvanas éveket idéző lelkesedés valós alternatívaként kérdéses, mégis kiindulópont lehet ez a határozott állásfoglalás a téma végiggondolására. Ezt segítik a bővebb forrásokra való folyamatos hivatkozások.

A könyv a Luther Kiadó – szociális és ökumenikus vonatkozású – *Eszmecsere* sorozatának ötödik köteteként valódi eszmecsere-re indít. Közérthető nyelvezete és a fordítónak a témában kevésbé járatos olvasót segítő megjegyzései alkalmassá teszik a kiadványt arra, hogy széle-

sebb körben, például gyülekezeti alkalmakon is megvitassák.

Négy tanulmány zárja a kötetet: olvashatók a fordítónak, Gömböcz Elvirának az anyaghoz fűzött jegyzetei; Nagypál Szabolcs az ökumené történetében helyezi el a dokumentumot, Jávora Benedek a civil mozgalmak részéről értékeli, míg Szabó Lajos a gyülekezeti életben való alkalmazásáról ír.

A Luther Kiadó és a Védegylet közös gondozásában megjelent kiadvánnyal olyan könyvet vehetünk kézbe, mely kitűnő vitaindító korunk legégetőbb problémájának végiggondolására.

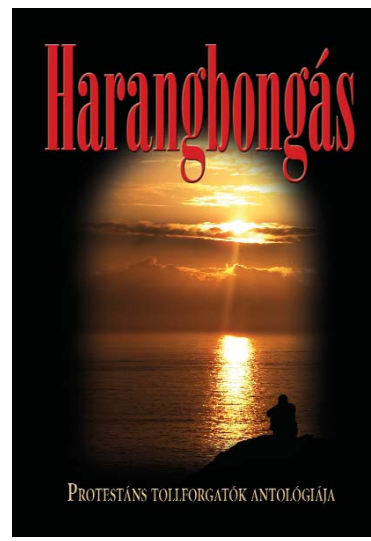
■ SZABÓ B. ANDRÁS

Alternatív globalizáció a népekért és a Földért – AGAPE. Az Egyházak Világtanácsának dokumentuma és kísérő tanulmányok. Szerkesztette Gömböcz Elvira. Luther Kiadó – Védegylet, Budapest, 2008. Ára 980 forint.

Protestáns antológia

Az *Evangélikus Élet* több állandó szerzőjének írását is tartalmazó kötet Budapesten kiadónk Üllői úti könyvesboltjában, illetve a Deák téri Huszár Gál könyvesboltban is kapható, de előfizetőink – utánvétellel – közvetlenül szerkesztőségünkötől is megrendelhetik (1085 Budapest, Üllői út 24.; telefon: 1/317-1108, 20/824-5519).

Szerkesztette: Faggyas Sándor és T. Pintér Károly
Protestáns Újságírók Szövetsége
Budapest, 2008 (218 oldal)
Ára 2500 forint

A napórától kezdve a kvadránsokon át a Jákob-botig a 17. századot megelőzően is számtalan csillagászati eszköz használtak a Nap járásának és az égitestek mozgásának a megfigyelésére. A távcső feltalálása – a közvélekedéssel ellentétben – németalföldi, holland származású szemüvegkészítő optikamestereknek volt köszönhető. A csillagászat igazi forradalmát azonban – *Nikolaus Kopernikus* heliocentrikus világképének magyarázatával, valamint 1609-ben tett első távcsöves megfigyelésével – az itáliai tudós, *Galileo Galilei* indította útjára. Ő pillantotta meg elsőként a Hold krátereit, a Nap foltjait és a Jupiter holdjait.

E jeles esemény kerek, 400. évfordulója adja az apropóját az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) által meghirdetett, a csillagászat nemzetközi éve 2009 elnevezésű eseménysorozatnak.

A programot az asztronómusok szakmai világszervezete, a Nemzetközi Csillagászati Unió és a UNESCO kezdeményezte, a határozattervezetet Galilei szülőházába, Olaszország nyújtotta be, és az ENSZ 2007. december 19-i 62. közgyűlése hagyta jóvá.

A nemzetközi év alap gondolata, hogy eseményeivel elsősorban nem a csillagászatot célozza meg. Az egyetemes emberiséget, a Föld bolygó lakóit kívánja megszólítani, egyrészt emlékeztetve mindenkit a tudományos és technikai fejlődés szempontjából mérföldkönek számító eseményre, másrészt – nemzetközi jellegénél fogva – erősítve az egyes nemzetek közti kapcsolatot, a csillagászat minden ember számára megmutató szépsége és egyetemessége révén felülemelkedve a meglévő etnikai és politikai megosztottságon.

A szervezők nemzetközi programokat hirdetnek meg, az egyes nemzeti szervezőbizottságok pedig a saját országaik szintjén rendeznek eseményeket. A magyarországi szervezőbizottság elnöke *Oláh Katalin*, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Csillagászati és Űrfizikai Bizottságának elnöke, az MTA Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézetének munkatársa. A hazai események koordinálásában a kutatóintézet munkatársai mellett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Csillagászati Tanszékének, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Csillagvizsgáló Intézetének (Baja), a szombathelyi Gothard Asztronómiai Observatóriumnak, a debreceni Napfizikai Observatóriumnak, a Szegedi Csillagvizsgálónak, a Magyar Csillagászati Egyesületnek és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Planetáriumának szakemberei vállalnak főszerepet.

A 2009. esztendő végigkísérő, az egész országot behálózó, várhatóan igen érdekes és értékes természettudományos ismeretterjesztő programok időpontjairól és helyszíneiről a csillagászat nemzetközi éve 2009 magyarországi hivatalos internetes portálján, a <http://www.csillagaszat-2009.elte.hu/> címen lehet tájékozódni.

■ – REZSABEK –

2009 a csillagászat nemzetközi éve

Lelkész, csillagász, helytörténész, mineralógus

A kétszázötven éve született Genersich Keresztély emlékezete

A természet megismerésének vágya, illetve az egyes tudományágak műveléséhez való érzék, úgy tűnik, gyakran családon belül, akár nemzedékről nemzedékre is öröklődhet – mint számos magyar tudósdinastia tagjai, így a kétszázötven esztendeje született *Genersich Keresztély* és a *Genersich* familia esetében is jól látható.

Jómódú lutheránus cipster kereskedő, *Genersich Keresztély* és *Royko Anna Zsuzsanna* gyermekeként 1759. január 4-én született Késmárkon. (Keresztnevét a szlovák nyelvű források *Kristiánként* említik, a német és egyéb idegen nyelvű forrásokban pedig *Christianként* szerepel.) Északi szomszédaink német nemzetiségéről és magyar állampolgárságáról általában megfigyelhető szlovákként emlékeznek meg róla, viszont életművét a másik két nemzethez képest sokkal inkább magukénak érzik.

Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd a szepességi németeknél megszokott módon a magyar nyelv elsajátítása végett Debrecenben tanították. Szűkebb pátrijába visszatérve Felsőhajón, az ottani lelkésznel folytatta tanulmányait, a régió harmadik nyelvvel, a szlovákkal pedig Felsőszalókon ismerkedett. Aztán ismét Késmárkon, majd Pozsonyban képezte magát.

1778-ban beiratkozott a jénai egyetemre, majd a göttingeni, illetve az utrechti univerzitást látogatta. 1784-ben tért vissza szülőhazájába. Először a sajtógömöri gimnáziumnak lett tanára. Utána Késmárkra hívták. 1786-ban egyrészt az ottani evangélikus líceumnak lett konrektora – többek között teológiát, egyházi jogot, homiletikát, filozófiát oktatott –, másrészt 1789-től a város gyülekezetének lelkesi posztját is betöltötte.

Hivatali beosztásai mellett nem-

csak szülővárosa polgári és egyházi vonatkozású helytörténetével, hanem az egész Szepesség múltjával is behatóan foglalkozott, illetve publikált ezzel kapcsolatosan.

Genersich Keresztélyt a természettudományok lelkes híveként és művelőjeként is számon tartják. Több-ször bejárta a Tátra hegységet, kutat- ta és több kötetben leírta földrajzi és természetrajzi jellegzetességeit. Mineralógusként jelentős ásványgyűjteményt tudhatott magáénak, a jénai mineralógiai társaság levelező tagjának választotta. Mind a sajtógömöri középiskolában, mind a késmárki líceumban a fizika oktatása is rá hárult. Ezekre vonatkozóan több kézirat is fennmaradt, így megtudhatjuk, hogy a fizikai földrajz, a testek általános tulajdonságainak leírása, a mechanika, a statika, a hidrosztatika, az akusztika és az elektromosságban mellett csillagászati kérdésekkel is foglalkozott (meteorokkal, égitestek holdjaival).

A *Genersich* családtagok közül *Mihály* találkozikunk 1720-ban mint a késmárki líceum egyik fizikai témájú dolgozatát eredetiből másoló tanárral. *Genersich Keresztély* öccse, *János* (1761–1823) történész, irodalmár, a késmárki líceum rektora és a bécsi protestáns teológiai intézet professzora; másik testvére, *Sámuel* (1768–1844) késmárki gyógyító, Lőcse város főorvosa és botanikus volt. *János* fia, az ifjabbik *Genersich János* keresett ügyvédként, *Deák Ferenc* barátjaként ismert. *János* unokája,

Genersich Keresztély 1825. március 9-én Késmárkon hunyt el. Emlékét a Tátra Tarpatak-völgyében található Hosszú-tó további elnevezései – *Genersich-tó*, *Genersich See* – őrzik. A Magyarországi Kárpát Egyesület 1902-ben a régi Tátra-kutatók emlékére a hegység látogatottabb pontjain fekete márványból készült – azóta elpusztult – emléktáblákat állított fel, *Genersich Keresztélyt* Barlangligeten felavatva. Emlékét mi is megőrizzük.

■ R. N.

Kétszáz esztendeje született Petzval Ottó

► **Petzval József, az elsősorban a Petzval-objektívről híres matematikus, fizikus, mérnök és tanár a tudománytörténet nemzetközileg is elismert alakjai közé tartozik. Budapesten emléktáblája, Bécsben mellszobra áll; fővárosunkban, Szepesbélán, Bécsben és Braunschweigben utca, a Holdon kráter viseli nevét. Hazánkban és Ausztriában emlékmű adnak ki tiszteletére; felvidéki szülőháza emlékműzeünként funkcionál. Mindezek árnyékában kevésbé ismert, de hasonlóan jelentős testvéröccse, a kétszáz esztendeje született polihisztor, Petzval Ottó mérnök, matematikus, csillagász és tanár munkássága.**

Petzval Ottó Boldizsár 1809. január 6-án a felvidéki Szepesbélán született *Petzval János Frigyes* és *Kreutzman Zsuzsanna* fiaként, lutheránus családban. Apja Morvaföldről származó tanítócsalád sarja volt, evangélikus elemi iskolai kántortanítóként, karnagyként és zeneszerzőként működött, találmányok fűződnek a nevéhez, de dolgozott városi földmérőként is. Cipster származású feleségétől, a szepesbélai tanító lányától, *Kreutzman Zsuzsannától* hét gyermeke született.

A család nevével találkozhatunk *Petzval* formában is is, Ottó keresztneve a szlovák forrásokban *Petrol Baltazar*, a német és angol hivatkozásokban *Otto*. A család tipikus közép-európai beágyazottságára jól jellemző, hogy az apai ági felmenők morvaországi kapcsolódása miatt a csehek, Ottó és József felvidéki születése miatt a szlovákok, az anyai ág cipster gyökerei miatt a németek, Jó-

zsef bécsi működése miatt pedig az osztrákok is magukénak vallják a Petzvalokat, akik közül Józsefről köztudott, hogy mindig is magyarnak vallotta magát.

Petzval Ottó gimnáziumi tanulmányait Lőcsén végezte, majd bölcsészeti ismereteit Kassán szerezte. Kezdetben orvosnak készült, de bátyja hatására 1828-tól a pesti egyetem Mérnöképítő Intézetében tanult, és 1835-ben mérnöki oklevelet szerzett. 1840-ben a bölcsészdoktori címet is elnyerte.

A kitűnő előadókészséggel rendelkező fiatal ember a tanári pályát választotta. 1835-től a Mérnöképítő Intézet vízépítési korrepetitora, 1837-től 1846-ig helyettes oktatója; 1851-től 1857-ig a József Ipartanoda (mely egyesült a Mérnöképítő Intézetrel) mértani és vízépítési helyettes tanára. 1839-től egészen 1883-ig az egyetem felsőbb mennyiség-tani tanszékének oktatója, 1848-ban

mechanikát és mértant is tanít. 1843 és 1846 között, majd 1860-tól 1863-ig a bölcsészkar dékánja. Gimnáziumi, majd középiskolai tanfelügyelő, az országos középiskolai tanáregyesület tiszteletbeli tagja; a „gőzkazánok és gőzgépek vizsgáló-bizottsága-

nak szakértője”, több műszaki találmány alkotója, kéttucatnyi magyar és német nyelvű szak- és tankönyv szerzője; jelentős a szerepe a magyar nyelvű matematikai szakkifejezések megalkotásában.

Asztronómiai ismereteit *Tittel Pál* mellett a Gellért-hegyi csillagvizsgáló gyakornokaként sajátította el, de tanult Bécsben, *Joseph Littrow* mellett is. 1872 és 1883 között a tudományegyetemen a csillagászat he-

lyettes tanára, az akkori Mennyiség-tani Földrajzi és Csillagászati Tanszék tulajdonképpeni tanszékvezetője, bár hivatalosan ez a poszt nem volt betöltve. Oktatóként elsősorban sferikus csillagászzal és égi mechanikával foglalkozott. Tevékenysége nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy működése alatt nőtt az asztronómiából vizsgázó diákok száma, és megszületett egy igen tehetséges új magyar csillagászigeneráció. Publikációi közül meg kell említeni az 1875-ben az Akadémia által kiadott, *A csillagászat elemei különös tekintettel a matematikai földrajzra tanárjelöltek és magántanulók számára* című, az oktatás magas színvonalát alapvetően meghatározó kötetét.

1858-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja – székfoglalóját a gőzgépek feltalálásáról és szerkezetéről tartotta. 1858-ban egy matematikai, 1865-ben pedig egy mechanikai művéért kapott akadémiai nagyjutalmat. 1877-ben *Ferenc József* a Vaskorona-rend III. osztályú jelvényével tüntette ki. Ugyanezen esztendőben a magyar tudományos irodalom és oktatás terén elért érdemeit elismerve a tudományegyetem bölcsészeti kara elismerésben részesítette. A szerénységéről közismert polihisztor 1883-ban vonult nyugállományba, és még abban az esztendőben, augusztus 28-án Budapesten hunyt el.

■ REZSABEK NÁNDOR

Telt házzal és fergeteges hangulattal búcsúzott közép-európai rajongóitól a *Delirious*, napjaink talán legnépszerűbb keresztény könnyűzenei együttese. Külföldről is – Németországtól Ausztrián és Szlovákián át Romániáig és Ukrajnáig – sokan keresték fel december 19-én este a budapesti Petőfi Csarnokot, hogy láthassák a brit zenekart, és részt vehessenek *Martin Smith*ékkel együtt Isten dicsőítésében. A koncertet a *Budapest Gospel* és az *Ez az a nap!* felekezeti szervezőcsoport rendezte.

■ LUKÁCS GABI felvételei

Szerzetesnek állt egy New York-i bróker

Szerzetesnek állt egy New York-i bróker Bulgáriában. Azért ott, mert az a szülőhazája. A jókora váltás oka nem a mostani bankválság, *Hriszto Miskov* már korábban megelégedte a Wall Street-i világot. Mint mondja, inkább lelki jólétre vágyik, mint anyagi bőségre.

Szerzetesként hajnalban kel, bivalyokkal bajlódik – a sajtjukért tartja a marhákat a csunogorszki kolostor –, öltöny és finom bőrcipő helyett pedig durva csuha és saru az öltözéke.

„A mostani összeomlás várható volt a túlzott mohóság miatt. Sok ember a világon nem veszi észre, hogy az ételéért sem dolgozik meg, de elvesz mindent, amit csak tud, anélkül hogy adna. De ha valaki többet fogyaszt, mint amennyiért megdolgozik, akkor valakinek kevesebb jut, és az éheznek. Bárki lehet jó bróker, ügyfeleinek nagy, de a világnak vajmi kevés hasznot hajtó” – idézte a *Daily Telegraph* című brit lap a brókerültű szerzetest.

► MTI

Dr. Gadó Pál kitüntetés az emberi jogok napján

Az emberi jogok napja alkalmából december 10-én az igazságügyi és rendészeti miniszter ünnepélyes körülmények között Emberi Jogokért emléklapokat és oklevelet adományozott *dr. Gadó Pálnak*, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége alelnökének, a piliscsabai Siló Tárasotthon és Önálló Élet Központ alapítójának.

► Forrás: *Evangélikus Hírszolgálat*

Fogadás a segítő és karitatív szervezetek számára

Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke december 9-én fogadást adott a segítő és karitatív szervezetek számára, ezzel köszönve meg szolgálatukat. A fogadáson – amelyre hatvan szervezetet hívtak meg – *Laborczi Géza* evangélikus lelkész vett részt az Oltalom Szeretetszolgálat és a Joób Olivér Szeretetintézmény (*képviseletben*).

II. Alekszij munkásságát értékelték orosz lapok

A december 5-én elhunyt *II. Alekszij* pátriárka jelentősen átalakította az orosz ortodox egyházat, és nagymértékben növelte befolyását – ebben egyetértettek az orosz lapok.

A *Vedomosztyi* című tekintélyes üzleti lap rámutatott: a titkos választással az egyház élére került *II. Alekszij* hetvenévi szocializmus és vallásellenesség hagyatékát örökölte. Az újabb orosz történelem rendkívüli időszakában állt tizennyolc éven át az egyház élén, és regnálása alatt teljes mértékben átalakult az egyház szerepe az ország életében, kapcsolata a társadalmi intézményekkel és az állammal.

A lap számokat sorolt: az állam a templomokat ezrelék, a kolostorokat százával adta vissza az egyháznak. Oroszország kereszténnyé válása ezredik évfordulójának évében, 1988-ban hétezer templom, továbbá huszonegy kolostor és monostor működött. Jelenleg a templomok száma mintegy harmincezer, a kolostoroké és monostoroké 459. Felmérések szerint 1990-ben a lakosság huszonegy, idén hetvenhárom százaléka vallotta magát ortodox hívőnek. Igaz, a Levada Központ szerint csupán a lakosság nyolc százaléka jár havonta többször templomba, a nagyböjtöt három százalék tartja meg, a tíz parancsolatot pedig csak két százalék tudja felsorolni, de például a húsvéti kalácsszentelés már a népi kultúra részévé vált.

A cikk emlékeztetett arra, hogy *II. Alekszij* nevéhez fűződik az orosz ortodox egyház és a külföldi orosz ortodox egyház kilencvenévi szakadás utáni újraegyesítése. Végül a lap rámutatott: *II. Alekszij* a nyolcvanas években még az állam és az egyház teljes és végleges szétválasztásának szükségességéről írt levelet *Mihail Gorbacsov*nak, viszont az utóbbi években az egyház és az állam – nem intézményes, de jelképes – közeledése következett be.

A *Novaja Gazeta* című, élesen ellenzéki lap arra is rámutatott: az elhunyt egyházfő a (világi) hatalom kertes kezdeményezéseit is megáldotta, s ezzel növelte a legitimitásukat, például a csecsenöldi háború esetében. Az idén augusztusban kitört grúziai háborút azonban tüntetőleg nem áldotta meg, s ez ingerültséget váltott ki „a szeretett vezetők egyikénél”. Hozzájárult azonban a *Vlagyimir Putyin* volt elnök által az orosz kultúra terjesztése végett kezdeményezett „orosz világ” megvalósításához: a külföldi orosz egyház „lenyelésével”, annak hálózata révén a világ legtávolabbi sarkaiban is megjelenhetett az Oroszországi Föderáció.

A néhai pátriárka tevékenységének fő eredményét a lap a Moszkvai Patriarchátus Orosz Ortodox Egyháza egységének megőrzésében látja, mivel az egység a szilárdság számos próbatételének volt kitéve Ukrajnában, Észtszországban és másutt. Mivel nem *Jelcin* vagy *Putyin* választottja volt, az elhunyt örözte az egyház viszonylagos önállóságát az orosz társadalomban. Utódának – akit majd a Kreml felügyelete alatt választanak meg – ez nem adatik meg, ami előbb-utóbb a Moszkvai Patriarchátus Orosz Ortodox Egyháza adminisztratív egységének széthullásával (például az ukrán egyház kiválásával, Oroszországban pedig az alternatív ortodoxia terjedésével) fenyeget – írta az ellenzéki lap.

► MTI

HIRDETÉS

„Serkenj fel, aki aluszol! – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században II.”

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) programjai 2009 tavaszán

Az előadások minden hónap második csütörtökjén 17 órakor kezdődnek április kivételével, amikor 16-án (a hónap harmadik csütörtökjén) lesz az alkalom, ugyanúgy 17 órakor. Helyszín: Budapest, Üllői út 24., az evangélikus könyvesbolt melletti földszinti terem.

- Január 8.: *Türöczy Zoltán*. Előadó: *dr. Fabiny Tibor*.
- Február 12.: *Józsa Márton* és *Laborczi Zoltán*. Előadók: *dr. Fabiny Tamás* és *dr. Fabiny Tibor*.
- Március 12.: *Danhauser László*. Előadó: *Kerekes Titusz*.
- Április 16.: *Győri János*. Előadó: *Széll Bulcsú*.
- Május 14.: *Kis János*. Előadó: *Győri János Sámuel*.
- Június 11.: *Balikó Zoltán*, *Scholz László* és *Urbán Ernő*. Előadó: *dr. Reuss András*.

HIRDETÉS

Csupa napsugár – gyermeklemez

Valamikor még tavaly nyár elején az újpéteri-sővárosi református gyülekezet vezetősége, *Lazsádi Ákos* hittanoktató irányításával, ének-terettségkutatót hirdetett meg, melyre jöttek is szép számban az énekes talentumokkal bíró gyermekek. A győztesek nyáron stúdióba vultak, és a *Szövetség* zenekar tagjaival együtt újrhangszerelték tizenhét ismert evangéliumi gyermekéneket. Így születhetett meg a *Csupa napsugár* című gyermeklemez. A készítőket magukat *Napraforgóknak* nevezik, és vallják: „Ahogy a napraforgónak a Napra, úgy kell nekünk is mindig az Istenre tekintenünk, és belőle erőt merítenünk.”

Érdekes, hogy lehet valami ezekben a dalokban, ha már generációk növekedtek fel, és jutottak hitre segítségükkel. Így végül nem is annyira gyermek-, mint inkább modern családi albumot ajánlhatunk szeretettel kicsik és nagyok figyelmébe.

A *Napraforgók Csupa Napsugár* című lemeze több keresztény könyvesboltban is kapható, illetve megrendelhető a zenekar honlapján: www.napraforgok.ubre.hu.

HIRDETÉS

Ajánló

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Bázel) negyvenéves fennállását ünnepli. A 2009. április 27. és május 2. között az ausztriai St. Georgen am Längsee (Karintia) festői konferencia-központjában tartandó találkozó *Az alapítók öröksége: egy független magyar szellemi műhely* címmel előadások, kerekasztal-beszélgetések, munkacsoportok emlékeznek a szabadegyetem alapítóira és négy évtizedes működését meghatározó személyiségeire.

Arra a kérdésre, hogy mi a jövője ennek a független szellemi műhelynek, egy fontos kerekasztal próbál válaszolni *Balog Zoltán* református lelkész, *Deák Ernő* történész, a *Bécsi Napló* főszerkesztője, *Masát András* nyelvészprofesszor és *Puskás-Vajda Zsuzsa* antropológus részvételével, *Nagy Ildikó* pozsonyi újságíró vezetésével.

A *szabadegyetem az ökumené szolgálatában* témát *Balla Bálint* (evangélikus) szociológus, *Boór János* (római katolikus) filozófus, valamint *Szent-Iványi Ilona* unitárius, *Varga Pál* és *Kuti József* református lelkészek vitatják meg.

Reggeli áhítatok, hangversenyek, irodalmi és filmeszt, kirándulás és ökumenikus istentisztelet egészítik ki az ötnapos gazdag programot.

Érdeklődés, jelentkezés (március 6-ig): *Deák Péter*, Bellerivestr. 59, 8008 Zürich; tel.: 044-383-85-37; e-mail: peter.deak@zh.ref.ch.

HIRDETÉS

Ifjúsági vezetők, hitoktatók, cserkészvezetők, gyermekmunkások figyelmébe

Pályázati felhívás fiataloknak

Az Evangélikus Külmmissziói Egyesület (EKME) ifjúsági tagozata pályázatot ír ki hittancsoportok, gyermek- és ifjúsági csoportok számára *Te hogyan csinálnád? – Misszió a 21. században* címmel.

A pályázó csoportok feladata rövid jelenet formájában bemutatni, hogyan képzelik a missziót napjainkban, hogy szerintük miként segíthetünk ma embertársainknak, hogy az Istenhez vezető útra lépjenek. Segítségképpen – elsősorban általános iskolás hittancsoportoknak – javasoljuk az etióp kincstárnok megtéréséről szóló történet (ApCsel 8,26–40) aktualizálását. A műfaj szabadon választott, lehet zenés, táncos vagy pantomim, mindezt 10–15 percben. Engedjétek szabadjára a fantáziátokat!

A pályázat nyertesei értékes jutalomra számíthatnak, az egyesület centenáriumi ünnepén előadhatják művüket.

A csoportok előzetes jelentkezését 2008. február 21-ig várjuk e-mailben a gaal.janos@gmail.com vagy levélben az EKME – 1085 Budapest, Üllői út 24. címre. Kérjük, tüntessék fel a kapcsolattartó elérhetőségét!

Az elkészült jeleneteket CD-n vagy DVD-n várjuk 2009. március 31-ig a fenti címre. A borítékra írjátok rá: „Ifjúsági pályázat”.

További információ kérhető *Gaal Jánostól* a 20/824-5541-es vagy *B. Pintér Márta* társelnöktől a 20/824-2791-es telefonszámon.

Jó felkészülést kíván az EKME vezetősége!

A gyermek- és ifjúsági osztály gyermekeknek szóló programjai 2009 tavaszán

VIII. országos evangélikus bábverseny

Témája: *Gyermekek a Bibliában*

Időpontja: 2009. március 7., szombat, 10-től 16 óráig

Helyszín: Marczibányi Téri Művelődési Központ (1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a.)

A versenyen saját kézzel készített bábokkal lehet szerepelni. Az előadandó jelenetek időtartama maximum hét perc legyen. **Jelentkezési határidő: 2009. január 12., hétfő.**

Jelentkezni a következő címen, telefonszámokon lehet:

Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Osztálya,
1450 Budapest, Pf. 21.;
marietta.pal@lutheran.hu; 1/486-3542 vagy 20/824-4454.

Kérjük, hogy a jelentkezéssel egy időben a báb jelenet tervezett szövegkönyvét is legyenek kedvesek elküldeni! Gyülekezeti gyermekcsoportok és gyermekes családok jelentkezését is várjuk szeretettel közönségnek! A belépés ingyenes!

VIII. országos evangélikus hittanverseny

Témája: *Vizek a Bibliában*

Négy korosztályban várjuk a csapatokat:

1–2., 3–4., 5–6. és 7–8. osztály. A gyülekezetek és az iskolák csapatai az elmúlt évekhez hasonlóan külön versenyeznek. Egy gyülekezet, illetve iskola egy korosztályból négy főből álló csapatot küldhet a megyei/területi fordulóra. Kérjük, a csapatok összeállításánál mindenki törekedjen arra, hogy mindkét megjelölt iskolai osztályból kerüljenek gyerekek a csoportba! Négy első gyermek például könnyen hátrányba kerülhet a verseny során.

Kérjük továbbá, hogy az egyházi iskolában tanuló gyermekek ne gyülekezeti csapatként versenyezzenek, mert így a gyülekezetekből érkező gyermekek rosszabb eséllyel indulnak a hittanversenyen.

Gyülekezeti/iskolai forduló: 2009. március 14., szombat

Megegyi/területi verseny: 2009. március 28., szombat

Országos forduló: 2009. április 25., szombat, Budapest, Evangélikus Hittudományi Egyetem

A feladatokat a gyermek- és ifjúsági osztály által felkért hittanárok és lelkesek állítják össze. Az ígehelyek, amelyekből készülni kell a hittanversenyre, a következők:

1–2. osztályosok • *Jordán*: Ábrahám története (1Móz 13,1–13); Jézus megkeresztelése (Mt 3,13–17); Jézus a tengeren jár (Mt 14,22–34); Jézus a vizet borrá változtatja (Jn 2,1–11). • *Nílus*: József története (1Móz 41,1–18). • *Genezáreti-tó*: Tanítványok elhívása (Lk 5,1–11); a tenger lecsendesítése (Mk 4,35–41). • *Tigris, Eufrátesz*: 1Móz 2,14; 1Móz 15,18.

3–4. osztályosok • Az 1–2. osztályosok anyaga és azonfelül: • *Özönvíz* (1Móz 7. fejezettől a 1Móz 8,14-ig). • *Nílus*: Mózes elhívása (2Móz 4,9); a negyedik csapás (2Móz 8,16); Mózes vizet fakaszt (2Móz 17,7); átvonulás a tengeren (2Móz 14,15–31). • *Vörös-tenger*: Jónás története (Jón 1,1–16); a bűnös asszony története (Lk 7,36–50). • *Jordán*: Illés története (1Kir 17,1–7). • *Betesda tó*: Jn 5,1–9; aki kösziklára épít (Mt 7,24–27); Rebeka története (1Móz 24).

5–6. osztályosok • A 3–4. osztályosok anyaga és azonfelül: Jézus Pilátus előtt (Mt 27,15–26); Jézus megmossa tanítványai lábát (Jn 13,1–11); az etióp kincstárnok (ApCsel 8,26–40); Keresztelő János bizonyosságátétele (Jn 1,19–34); Nikodémus Jézusnál (Jn 3,5–23).

7–8. osztályosok • Az 5–6. osztályosok anyaga és azonfelül: Jézus és a samáriai asszony (Jn 4,1–14); Jézus halála (Jn 19,34); Jézus megjelenik a Tibériás-tengernél (Jn 21,7); Jézus az élő vizet ígéri (Jn 7,37–38); a holdkóros fiú meggyógyítása (Mt 17,15); az Emberfia eljövetele (Mt 24,38–39); Jézus meggyógyítja a gadarai megszállottat (Mk 5,13); a gazdag és Lázár (Lk 16,24); Isten parancsa és ígérete Józsuének (Józs 1,1–6); Józsué kémeket küld Jerikóba (Józs 2,7.10.23); megérkezés a Jordánhoz (Józs 3); a tizenkét emlékkő felállítását (Józs 4); Isten magához veszi Illést (2Kir 2,6.7.13); Elizeus meggyógyítja Naamánt (2Kir 5,10.14).

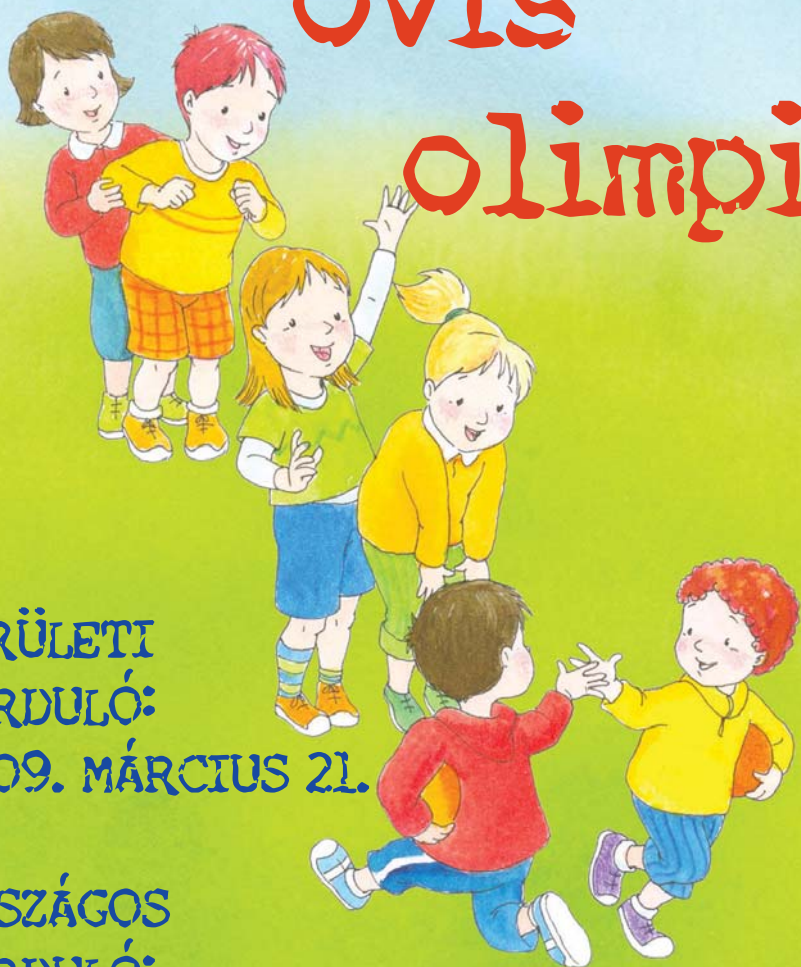
Jó felkészülést kívánunk!

Pál Marietta gyermekreferens

(1/486-3542, 20/824-4454, marietta.pal@lutheran.hu)

I. evangélikus ovis- olimpia

KERÜLETI
FORDULÓ:
2009. MÁRCIUS 21.

ORSZÁGOS
FORDULÓ:
2009. MÁJUS 9.

Célunk az, hogy az országban található evangélikus óvodák gyermekei számára egyházkerületenként olyan alkalmat teremtsünk, amelyen csapatokba szerveződve játékos bibliai feladatok megoldása közben összemérhetik ügyességüket és talpraesetségüket.

További információ: Pál Marietta gyermekreferens: marietta.pal@lutheran.hu.

SZÉLRÓZSA- UTÓTALÁLKOZÓ

TÚL A HATÁRON

Minden Szélrózsa-
résztevőt és érdeklődőt
nagy szeretettel várunk!

2009. FEBRUÁR 28. ◊ BUDAPEST

www.szelroszatalalkozo.hu

VÍZKERESZT ÜNNEPE – ÉZS 49,1-6

A világ világossága

Önkéntelenül is a kettős evangéliumi gondolatot juttatja eszembe mai ószövetségi igénk: Jézus a világ világossága. S a jézusi mandátum nyomán a tanítványoké a fontos szerep: legyenek ők a világ világosságává!

Az egyház népe számára kezdetől fogva izgalmas kérdés, hogy kiről énekelnek Ézsaiás próféta könyvében az „Úr szolgájáról” szóló szakaszok. Egy bizonyos személyről? A prófétáról magáról? Netán egy csoportról? Vagy Izráelről, Isten választott népéről? A keresztyén írásmagyarázók kezdetől fogva Jézusra értették ezeket a fejezeteket. Az eljövendő Messiást olvasták ki a próféciákból, s a megérkezett Megváltóban teljesültek be az itt olvasott ígéretek.

Jézus, az emberré lett Isten – szolgálja. Az Úr szolgálja. Ennyire megalázta magát – értünk. Szolgálatát itt a földön elsősorban úgy végezte, hogy hirdette Isten országának elközeledtét és megjelenését. Azt, hogy Isten országa köztünk van. Tette ezt úgy, hogy szava a bűn és a sötétség ellen harcolt környezetében, de az egész teremtett világra érvényesen. Erre utal a kard és az íj. Az első a közelharcra szolgál, a másik pedig távoli célpont ellen alkalmas.

Szolgálatát értelmesség, ellenkezés, sőt gyalázkodás kísérte. Embereileg nézve ez csak a mély panasszal

fejezhető ki: „*Hasztalan fáradoztam...*” (4a) A nem alaptalanul keserű jézusi szó újra meg újra megjelenik az evangéliumokban is („Meddig kell még elviselnem benneteket?”, „hitetlen nemzedék”, „*En Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?*” – és így tovább). De a legkeserűbb emberi szóba is belevág az Atya iránti teljes bizalom: „...*az Úrnál van az én ügyem, és munkám jutalmát Istenemnél.*” (4b)

Igénk második szakasza – beteljesedett próféciaként – Jézus küldetéséről beszél. Arról, hogy az Úr szolgálja megtérésre hív, indít és segít. Azért jött, hogy visszatérítse Isten népét Urához, Istenéhez. Nem az idegenekről van itt szó, hanem a kiválasztott és ezért különlegesen kezelt népről. Először is Jákóbnak, azaz Izráelnek van szüksége megtérésre. Isten azért adott erőt szolgájának, hogy a legveszedelmesebb ellenséggel, a Teremtőtől eltávolító erővel megküzdjön, legyőzze, és újra együtt lehessen Atya és gyermeke, Teremtő és teremtménye. Az Isten nélkül sötét világba így hozta el Jézus az Atya szeretetének, jóságának, kegyelmének világosságát. És ez vízkereszt ünnepének igazi evangéliuma is.

Az tapasztalati tény, hogy sok a sötétség a világban. Környezetben, fejek-

ben, szívekben, lelkek mélyén. Arra a Szentírás mutat rá, hogy ez a sok sötétség azért van, mert mi, emberek elszakadtunk az igazi világosságtól, távol kerültünk Isten ragyogó fényességétől. De Jézusban újra megjelent a világosság. Nem kell sötétben tapogatóznunk, nem kell szürke homályban botorkálnunk, nem kell mindig az élet árnyékos oldalán bandukolnunk. Tisztulhat a homály, tűnhet a sötétség, s a felkelő nap sugaraitól élesednek ugyan az árnyékok, de nekünk nem kell az árnyékban maradnunk, kiléphetünk a fényre, élvezhetjük a meleget, élvezhetjük a világosságot.

A húsvét hajnali liturgia – minden keresztyén ünneplés lényegéeként – ezért kiáltja bele az éj sötétjébe: Krisztus, világosságunk! Ő a világ világossága. Nem csupán a választott népé. Hogy is olvastuk igénkben? „*Kevésnek tartom, hogy Jákób törzseinek helyreállításában és a megmenntett Izráel visszatérésében légy az én szolgám. A pogányok világosságává teszel, hogy eljusson szabadításom a föld határáig.*” (6. vers)

Miatta vannak olyanok, akik maguk is hordják a világosságot. Az ő tanítványai. Nem a saját fényükkel csillognak. Az ő ragyogását tükrözik tovább. Csoda ez a javából.

Mi, emberek mind sötét alakok vagyunk. Nem kívülről, de belülről

jön a sötétség. Génjeinkben hordozzuk, születésünktől fogva árasztjuk. „...*nincsen, aki jót tegyen, nincs egyetlenegy sem*” – írja Pál apostol (Róm 3,12). Ezért azután a halál árnyékának völgyében járunk – vallja a zsoltaáros. De a sötétségben felragyogott a világosság.

Betlehemet beragyogta a csillag, a világot beragyogta a betlehemi gyermek. A halál sötét völgyét pedig húsvét hajnala, ragyogása. Ha nem bújunk el előle, ha kitesszük magunkat a fénynek, lehet, hogy elsőre megvakulunk, mint Pál a damaszku-szi úton, de tisztulunk, világosodunk, átmelegsünk mi magunk is, és hordozhatjuk a fényt. Nem a sajátunkat, az legfeljebb látszatvilágosság vagy kirakatfény, üres villogás. De feltöltődhet életünk akkumulátora az ő fényével, s így mi is az Úr szolgájává válhatunk. Jézus tanítványaként. Ő a világ világossága, mi is lehetünk világosságá.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IF.)

Imádkozunk! Ragyogd be életünket, világunkat, Krisztus, világosságunk! Nélküled sorvad az élet. Veled hazatalálunk az atyai házhoz, fényedet továbbadva emberek léphetnek újra a hozzád vezető útra. Ámen.

AZ ÜNNEP IGÉJE

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Szerető mennyei Atyánk! Hálátel szívvel vagyunk előtted a mai ünnepen. Annyi öröm és viszontagság között e hétköznapon is ünnepünk lehet, öröme lehet szívünknek, hiszen arra gondolhatunk, hogy karácsony fényét nemcsak a pásztoroknak adtad, hanem az egész teremtett világ számára utat nyitottál Jézus Krisztus által örök országodba. Kérünk, hallgass meg minket, amikor eléd visszuk kéréseinket.

[Lektor:] Kérünk, légy az egész teremtett világgal, légy azokkal, akik ma nem ünnepelhetnek. Áldd meg mindazok keze munkáját, akiknek ma dolgozniuk kell, s add, hogy legyen alkalmuk az elcsendesedésre. Légy azokkal, akik ma már nem dolgozhatnak, hiszen az ünnepük sem lehetett felhőtlen munkahelyük elvesztése miatt. Add, hogy értelmes megoldást találjanak szorult helyzetükben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk, légy hazánkkal, egész nemzetünkkel. Add, hogy az új évben a felragyogó új világosságban találjunk utat egymáshoz és hozzád. Kérünk, légy a családokkal, szülőkkel és gyermekekkel, nagyszülőkkel. Te adj értelmes jövőképet mindazoknak, akik kicsúszni érzik a talajt a lábuk alól. Te adj összefogást, szeretetet a családokban, te adj erőt mindenkinek hivatása hűség és szeretetteljes betöltéséhez. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk, légy egyházunkkal! Légy az egyházi vezetőkkel, hogy neked tetsző módon, akaratod szerinti vezetéssel segítsék a rájuk bízottakat hitük megtalálásában és megtartásában. Légy gyülekezetünkkel, add, hogy a békeség, a nyugalom és a mennyei világosság szigete lehessen a minket körülvevő világban. Te adj segítőket, hogy azok, akik az elmúlt ünnepek során kapcsolatba kerültek gyülekezetünkkel, meg is maradhassanak a gyülekezet közösségében. Add, hogy hűségeseid eszközeid lehessünk mindnyájan egyházad építésében. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk, légy azokkal, akiknek fájdalmat, gyászt kell elhordozniuk. Légy az egyedül maradtakkal, az idős emberekkel. Kérünk, légy támaszuk, és szólíts meg minket, hogy mi lehessünk segítőik a földi vándorlás útvesztőiben. Légy a betegekkel, az értük aggódókkal, te adj erőt az őket ápolóknak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés:] Kérünk téged, Urunk, te légy oltalmunk és erősségünk életünk minden helyzetében! Kérünk, ígéretd szerint hallgass meg minden imádságunkat. Ámen.

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Égi csillag tiszta fénye

ÉNEKKINCSTÁR

► Énekeskönyvünk *Vízkereszt* című fejezetében első helyen szerepel ünnepi graduálénkünk: *Égi csillag tiszta fénye* (EÉ 185). Míg maga a cím s már az első versszak is egyértelművé teszi az ünnephez való kapcsolatot, annál több kérdés merülhet fel bennünk, ha a dallam, illetve a szöveg szerzőjére nézünk. Ha kicsit is jártasak vagyunk énekeink történetében, egy másik kérdést is feltehetünk: hogyan került egymás mellé francia eredetű dallam és finn szöveg?

Ez utóbbi kérdésre nem tudok egyértelmű választ adni, csak utalni arra, hogy gyülekezeti énekkincsünk nagy része a különböző korokban és gyűjteményekben sokszor igen különböző dallamokkal szerepelt. Szöveg és dallam kapcsolatának, egyes gyűjteményekben elfoglalt szerepének vizsgálata igen fáradságos és összetett munka. Erre itt természetesen nem vállalkozhatunk. Vessünk tehát rövid pillantást kedvelt énekünk egyházi esztendőben elfoglalt helyére s keletkezésének történetére! „Égi csillag tiszta fénye / Hívott három bölcsét rég, / Hogy megjeljék célhoz érve / Jászolágy kis gyermekét, / És ott térdre hulljanak, / Néki hálát adjanak.” (1. vers)

Vízkereszt – idegen szóval epifánia – ünneplése a mai gyakorlatban kissé háttérbe szorult, ami már csak azért is sajnálatos tény, mivel gazdag

jelképrendszert használó, ősi ünnepről van szó. Mondanivalójának középpontjában a fény, fényesség áll. János evangélista szavaival: „*Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba.*” (Jn 1,9)

A második versszakban kibomlik a keresztyén életút, mely mindenki számára kapaszkodót, értelmet jelenthet a földi úton. Az utat kísérő fény vezet el a végső fényességbe: „Szent igéd, mint égi csillag, / Hívjon, vonjon, Jézusunk, / Utat intve, míg megvirrad, / Míg tehozád eljutunk! / Minden bús szem lássa meg / Áldott égi fényedet!”

A szöveg *Elias Lönnrot* finn nyelvész és orvos verse *Túrmezei Erzsébet* fordításában. A dallam pedig *Loys Bourgeois* 100. genfi zsoltaárának finn népi változata.

Bourgeois 1510 körül született Pá-

rizsban. Kántor volt Genfben, zeneszerző, a *genfi zsoltaárok* egyik dallamszerzője. Életének érdekessége, hogy 1551 decemberében egy napra bebörtönözték, mivel a nyomtatásban megjelent zsoltaárok dallamát engedély nélkül megváltoztatta. 1552-ben aztán elhagyta Genfet, előbb Lyonban, majd Párizsban élt. Itt is halt meg, az énekeskönyvi adatunktól eltérően 1561-ben.

Lönnrot (1802–1884) körorvos volt egy eldugott kis faluban, szorgalmasan gyűjtötte a népdalokat és népmeséket, tanulmányozta finn anyanyelvének titkait, keresgélte a finn irodalom emlékeit. Helsinki-ben a finn nyelv és irodalom professzora lett; szoros szálakkal kapcsolódott Magyarországhoz is, hiszen a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt. Érdekes tudnunk, hogy – nagy meglepetésre – itteni székfoglaló beszédét magyar nyelven tartotta! Világtekintélyt aztán a *Kalevala* szerkesztésével szerzett. Ilyen módon

élete és személyisége szoros összefüggésben áll a misszióval, amelyre versének harmadik és negyedik strófája oly egyértelműen szólít fel: „Kérünk, tartsd meg tisztán nekünk / Ezt a drága szent igét! / Sürgess minket, el ne késsünk / Vinni fényét szerzeszét, / Hogy meglássák mindenek, / S üdvösségre leljenek! // Benn a szívünk mélyén égjen / Küldő hangod: »Menjetekek!« / Hogy a drága hír elérjen / Végre minden népeket! / Szent igéd szolgálatát / Lelked lángja hassa át!”

Végül az utolsó versszak egységbe foglal ígéretet, eljövotelt, várakozást, várakozást az újra eljövoteltre, s mindezt kiterjeszti a *föld végső határáig*. „Hozd el azt a hajnalt végre, / Melyet ígért szent igéd: / Mind e földnek minden népe / Melyen térdre hull eléd, / S úgy zeng minden nyelved / Áldó hálaéneket!”

Vízkeresztrel és azt követő, változó számú vasárnapokkal zárul a karácsonyi ünnepkör. Énekünk versszakai a bölcsék megérkezésétől a végső időig kísérnek minket – ünneplésben, küzdelemben, szolgálatban, misszióban, a már megélt igazságok újraértelmezésében s az eljövendő reménységében.

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Idén tizenötödik alkalommal rendezték meg a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban (Budapest XIV., Városliget, Vajdahunyadvár) január 18-ig látogatható *Betlehemi jászol* című kiállítást. Anyagát az azonos címmel kiírt pályázatra – hivatásos és műkedvelő alkotók, kézművesek, népművészek, képző- és iparművészek által – beküldött munkák alkotják.

■ LUKÁCS GABI felvételei

Kedves Zsolt!

Köszönöm azt a pohár forralt bort, amelyet te vettél néhány napja a karácsonyi vásárbán. Nem, nem azt, amelyiket nekem szántál. Azt már megköszöntem ott helyben, amikor a szemerkélő eső és a hűvös szél elől behúzódtunk a ponyvák alá. Igen, az is jólesett: nemcsak a fűszerezést találták el a vendéglátók, hanem teljesen fel is melegített a zord időben.

Most azonban a másikat köszönöm neked. Azt, amelyet nem nekem vettél. Egyszer kibontottad magad a szabadtéri székben elhelyezett pléd védelméből, odamentél a pulthoz, kértél egy pohár forró italt, és megkínáltál valakit. Egy embert, aki akkor talán már napok óta nem evett egy falatot sem. Talán el is felejtette már, mit jelent egy pohár meleg folyadék okozta öröm. Azt a férfit, akit akkor, azon az estén talán csak te vettél észre a vásári forgatagban, túl az értékes portékákat kínáló faházakon és az izzókkal feldíszített fenyőfákon.

Akkor nem beszéltünk erről. Csak annyit mondtál, hogy nem fogadta el. De többet nem foglalkoztunk vele. Talán azért, mert nem illett a fahéjas-szegfűszeges hangulatba valaki, akinek lehet, hogy nem illata, hanem szaga van. Ta-

lán azért, mert mi, akik még ott ülünk veled az asztalnál, fáradtnak éreztük magunkat ahhoz, hogy más baját is magunkkal vigyük. Talán azért, mert olyan ciki, túl „nyálas” lett volna beszélni erről a jelenetről. (Látod? Ide jutott a világnak! Egy pohár borral történő vendéglátásról sem beszélünk szívesen...) Nem beszéltünk róla, ezért megköszönni sem tudtam.

Itt fejezem hát ki a hálámat. Mert bár visszautasítottak, igazi ünnepet tudtál varázsolni egy kommersziális adventbe. Bebizonyítottad, hogy nem kell nagy dolgokat tennünk, hegyeket megmozgatnunk, csak kinyitni a szemünket és adni, amit tudunk. Pedig tudom, hogy neked sem volt sok. Előtte gondosan számoltad a zsebedben az érméket és a fizetés átutalásáig hátralévő napokat. Azonban elég volt csupán akarnod változtatni egy picit ezen az egyenlőtlen világon...

Bebizonyítottad, hogy az igazi szeretet „nem kérkedik, nem fualkodik fel” (1Kor 13,4), csak csendben odamegy a pulthoz, kikér egy pohár forralt bort és odaadja a szomjazó és didergő embernek.

Köszönöm hát még egyszer azt a pohár forralt bort... Szeretettel üdvözöl:

■ JENŐ

HIRDETÉS

A nyugdíjas lelkészek budapesti köre a Deák téren január 9-én, pénteken fél 10-kor rendezi meg legközelebbi összejövetelét, melyen Kákay István tart előadást egyházunk szervezeti kérdéseiről. Mindenkit szeretettel várunk.

HIRDETÉS

Üdülési lehetőségek 2009 nyarán Balatonszárszón

Intézményünk január 1-jétől várja a jelentkezéseket a 2009. évi nyaralási szezonra

Január 1. és 31. között kizárólag lelkészcsaládok jelentkezését fogadjuk. Február 1. és 28. között fogadjuk az egyházi intézményeknél dolgozók, valamint gyülekezeti alkalmazottak jelentkezését. Lelkészek és egyházi dolgozók hozzátartozóinak (külön háztartásban élő családtag, például gyermek, nagyszülő, unoka stb.) a jelentkezését márciustól tudjuk regisztrálni. (Az intézmény apartmanjának foglalása mindenki számára elérhető januártól.)

Egyházi alkalmazottak a kedvezményes üdülési lehetőséget kizárólag a foglalkoztatótól, gyülekezettől kapott igazolás birtokában vehetik igénybe. Egyházi alkalmazottnak számít a gyülekezettől foglalkoztatott főállású hitoktató, kántor és gondnok, pénztáros, valamint egyházi vezető tisztségviselő. Egyházi alkalmazottnak számít bármely evangélikus egyházi intézményben munkaviszonyban foglalkoztatott személy.

Változás a turnusokban! Az eddigiektől eltérően a turnusok hétfő ebédőtől a következő hétfő reggelig tartanak! Első nyaralási nap: július 6., hétfő, az utolsó: augusztus 24., hétfő.

Változás a részvételi díj fizetésében! A foglalástól számított 30 napon belül 30% előleg befizetése szükséges. Egy hónapon belüli lemondás esetén ennek visszafizetésére nincs mód!

Nyugdíjas lelkészek üdülési hete: június 21–28.

Fiatallal lelkészcsaládok hete: július 6–13.

Utószezon: augusztus 26–31.

2009. évi részvételi díjak:

- Lelkészek, egyházi alkalmazottak esetében: felnőtteknek (14 év felett): 4600 Ft/fő/nap teljes ellátással (+ ifa 300 Ft/fő/nap 18 év felett); gyermekeknek (3–14 év között): 2300 Ft/fő/nap teljes ellátással.
- Egyéb egyházi személyek esetében: felnőtteknek (14 év felett): 8600 Ft/fő/nap teljes ellátással (+ ifa 300 Ft/fő/nap 18 év felett); gyermekeknek (3–14 év között): 4300 Ft/fő/nap teljes ellátással.
- Apartman díja: 20 000 Ft/nap ellátás nélkül.

Előzetes foglalás telefonon lehetséges a 20/824-3143-as telefonszámon. Honlap: <http://balatonszarso.lutheran.hu/> (on-line foglalás). E-mail: balatonszarso@lutheran.hu.

Hóangyal

■ FÜLLER TÍMEA

Mindig is hittem benne, legalábbis ameddig vissza tudok emlékezni. Mindig éreztem, hogy ez az egész – bármennyire is anygalkáznak, jézuskáznak és megjópofiznak sokszor a felnőttek – komoly dolog. Persze nem a becsempészett karácsonyfára meg az eltítkolt ajándékokra gondoltam, hanem magára a lényegre. Hogy végre van egy pár nap, amikor a sok rohanás és „teljesítsd ezt-azt gyorsan” után időt és energiát fordítunk fontos dolgokra is. Konkrétan arra, hogy örömet szerezzünk a szeretteinknek.

Meg is beszéltük mi ezt már kisiskoláskorunkban az öcsivel, és elhatároztuk, hogy mi sem maradunk ki belőle többé, ha már így rájöttünk, miről is van szó. Eleinte persze kevésbé találtuk fel magunkat. Nyomasztott bennünket, hogy nincs pénzünk ajándékokra (egy nyolc-tíz éves gyerek mindig csórá), meg hogy egyedül sehova sem mehetünk elintézni ezt-azt, de aztán mégiscsak megtaláltuk az utunkat. Alig kell valami ahhoz, hogy dalra fakadjanak a karácsonyi angyalok.

Azt hiszem, életem legnagyobb karácsonyi ajándékát abban az évben adtam, amikor épp egy fillér sem volt. Abban az évben, amelynek az őszén baleset érte a szomszéd kislányt, Esztert.

Nyomasztó, súlyos ködként ült meg az egész községet ez a hír. Jól ismertük Esztert, ugribugri kicsi lány volt, vidám és féktelen, mint bárki más az ő korában. Hihetetlennek tűnt, hogy most talán meg is hal – a gyerekek nem szoktak meghalni! Érthetetlen volt az egész. És valahogy akkor tudatosodott bennünk az a tény is, hogy a balesetek, amelyekről a rádió meg a tévé beszél, igazi, élő emberekkel esnek meg, nem csak olyan távoli figurákkal.

Aztán csak jött a hír, hogy megmarad a kis Eszterke, de járni nem fog tudni, a gerince úgy sérült meg, hogy tolókkocsiba kényszerül további életére. Az emberek arcán borús felhőként ült a döbbenet, mi, gyerekek hitetlenkedve ráztuk a fejünket. Hogy lehet az? Mi ismerjük Esztert, ő nem ilyen. Nem egy helyben ülő, szomorú kislány. Mozgékony és eleven, mint mi. Les át a kerítésen, és ha a medence előkerül nyáron, át is ugrik a kerítés tetején egy kis pancsolásra.

Emlékszem, ahogy álltunk ott az öcsémmel a nyirkos hidegben azon a decemberi napon, amikor meghozták. Kis arca csodálkozó volt inkább, mint elgyötört.

– Hogy megváltozott minden...

Ezt mondta csak csöndesen, amikor az apukája kiemelte a kocsiból, és átültette a kerekesszékre. Igaza volt, tényleg megváltozott minden. Csendesebb és szürkébb lett a házunk körül az egész világ.

– Milyen szomorú a kert – suttogta könnyes szemmel.

Ugyan kinek volt ereje a baleset után a kerttel foglalkozni? A bokrok kócosan, csapzottan álltak a téli hidegben, a virágoskertben az elnyílt növények fagyott-mállott karói éktelenkedtek. Ronda volt, na, mit szépítsük.

– És én ezt a kertet fogom látni nap mint nap az ablakból...

„Dehogyan fogod te ezt a kertet nézegetni – gondoltuk akkor –, hiszen mi annyiszor átmegettünk majd hozzád, hogy időd sem marad nézeget-

ni!” De aztán valahogy olyan nehéz volt elindulni. Olyan idegennek tűnt az a szomorúsággal teli ház. Nem bírtuk rávenni magunkat, hogy bemennyünk. Egyszerűen nem mertük lenyomni a kilincset. Majd holnap, majd este, majd legközelebb. Készültünk, de sose értünk oda. Ahogy pedig leesett a hó, és eljött a szánkózás, csúszkálás, hóemberépítés ideje, bizony el is terelte a figyelmünket, és előfordult, hogy egész héten eszünkbe se igen jutott a szomszéd kislány.

Egy téli estén – éppen karácsony előtti nap – aztán elszégyelljük magunkat. Micsoda kutyák vagyunk mi, itt van ez a szegény kis cimbor, mi meg felé sem nézünk!

– Te, építsünk egy hóembert az Eszterkéék háza elé is! – ajánlottam büntudatomban az öcsémnek egy jó kis havas hancúrozás után.

Ő csak a kesztyűjét dörzsölgette. – Majd holnap, lefagy a kezem, meg már éhes is vagyok. Különbösen is, abban a dzsumbuj kertben el se tudod készíteni – hárított. – Nézd csak meg! – mutatott a szerteszt ágaskodó összevisszaságra.

De az én tekintetem az ablakra esett, ahonnan egy gyertya fényében bánatos kis gyerekkarc lesett sóvárogva kifelé.

– Te, mi lenne, ha rendbe tennék a kertet is? Szerintem csuda jó lenne! – böktém oldalba.

Öcsém kicsit elgondolkodott. Talán ő is meglátta közben azt a szomorú kis tekintetet, mert nagyot taszított rajtam, és futni kezdett a gízgázos rengeteg felé.

– Gyerünk! – kiáltotta, és tépkedni kezdte a könnyen engedő gyomokat, elvirágozott kórókat.

A tisztogatással hamar végeztünk; előkerült a fészérből a metszőolló is. Hol egyikünk, hol másikunk metszgetett ügyetlenkén, de lelkesen, és a bokroknak egykettőre szolidabb formájuk lett.

Mire eltakarítottuk a sok ághulladékot, már koromsötét volt. Egymásra néztünk. Legyen még hóember,

vagy mára elég volt? Mindketten egyszerre mozdultunk, gördültek a hógolyók, gömbölyödött a pocak, a kobak, hemperegtek a karok, s máris előkerült egy ágcsóva is seprűnek, lyukas fazék is kalapnak.

– Te, mi lenne, ha hóangyal lenne belőle? – jött hirtelen az ötlet.

Kacagva lapitgattuk a ropogós havat, tapasztgattuk a szárnyakat, amelyek minduntalan lehulltak. A hóember nem akart anygallá változni sehogyan sem.

– Mit akartok csinálni? – nyílt ki az ablak, és Eszterke meg az anyukája nézett ki nevetve rajta.

– Hóangyallá akartuk alakítani a hóembert, de nem sikerül – vallottuk be vállvonogatva.

– Jaj, hóangyal az már így is, és ti is angyalok vagytok. Eszterke annyit nevetett. Annyit, de annyit ma este! – suttogta elcsukló hangon a szomszéd néni. – Gyertek gyorsan, igyatok egy teát, biztosan jól átfáztatok! – hívogatott bennünket.

Csuromvizesen és boldogan néztünk végig még egyszer a művünkön. Az ablakból ragyogó szemmel mosolygott ránk a kis Eszter. Olyan jóféle volt a mosolya. Már nem éreztük idegennek, távolinak, elérhetetlennek. Ugyanaz a kislány volt, akit addig szerettünk, akivel játszottunk és kacagtunk sok-sok éven át gondtalanul. Talán tolókkocsiban, de ugyanaz

volt. Tudtam, hogy most visszakaptuk, hogy újra barátok leszünk éppúgy, mint azelőtt. Természetesen és igazán.

– Azt hiszem, ezt most jól csináltuk – suttogtam az öcsémnek.

– Miért nem érzem, hogy ez most nagy dolog volt? – suttogott vissza befelé menet.

– Talán mert jót tenni nem is olyan fennkölt valami, mint hittük – gondoltam.

És ezt gondolom ma is. Jót tenni nem éktelen hatalmas feladat. Csak egy kicsi jó szándék kell hozzá, egy kicsi találatkészség, egy kicsi idő. Olyan könnyen dalra fakadnak azok a karácsonyi angyalok...

Találd meg a helyed!

Egyszer a következőt hallottam: az embernek valami olyan dolgot kell keresnie, amit szeret csinálni, amivel szeret foglalkozni, akár fizetnek érte, akár nem; majd találnia kell valakit, aki hajlandó érte fizetni. Úgy tűnik, hogy ez a módszer sokféle hivatás esetében jól alkalmazható. Például sok profi atléta, zenész, színész, író, fotós, sioktató vagy autóversenyző nyugodtan bevallhatja, hogy így indult a pályája. Sokan mások egyetértően azzal, hogy hivatásuk kiválasztásánál az egyik fő szempont az volt, hogy szereték az adott tevékenységet.

Három különböző karriert futottam be, melyek mindegyike valamilyen hobbiként vagy foglalkozásként indult, és később hivatássá vált. Zenészként kezdtem a pályámat. Mindig ámulatba ejtett, hogy az emberek hajlandóak ezért fizetni, és még jól is érzem magam! Ezután következett a fotózás, melynek során az a vágyam, hogy finanszírozzam tudjam ezt a kedvtelést, huszonöt éves karrier eredményezett. Majd az Isten és az emberek iránti szeretetem elvezetett a főállású keresztyén szolgálathoz, amelyet üzletemberek és vezetők között végzek. Ha lesz még egy-két foglalkozásom, mielőtt munkás napjaim véget érnek, biztos vagyok benne, hogy valami olyan lesz, amit szeretek – vagy pedig nem fogom túl sokáig csinálni.

Egy király tanácsai az élethez

Salamon királyt a valaha élt legbölcsebb embernek tartják. Emellett a történelem egyik leggazdagabb embere is volt.

Napjai vége felé megírta élete történetét, azt, hogy mit tanult meg az életről. Nyíltan beszélt sikereiről és kudarciról, ösztönözve az olvasót arra, hogy tanuljon a példájából. Ennek a történetnek a címe a *Prédikátor könyve*. A 3. fejezet 12–13. versében a következőt írja (katolikus fordítás): „Ekkor megértettem: nem tehet jobbat az ember, mint hogy örüljön, és élvezze az életét. Mert hiszen az is Isten ajándéka, hogy az ember eszik, iszik, és kedvet leli a munkájában.”

Pál apostol Kol 3,23-ban a következőt írta (katolikus fordítás): „Bármit tesztek, tegyétek szívből, mintha az Úrnak és nem embereknek tennétek.”

Létezik egy igen elterjedt félreértés a hívő emberek kö-

zött: a munka „szükségszerűen rossz”, és ez a bűn büntetéséből fakad. Ezzel szemben a Biblia legelső könyvében, 1Móz 2,15-ben arról olvashatunk, hogy a munka már a bűneset előtt is létezett. Isten Ádámot és Évát arra kérte – még mielőtt elkövezték volna első bűnüket –, hogy gondozzák a kertet. Ebből láthatjuk, hogy Isten elvárja tőlünk azt, hogy dolgozzunk, és ideális esetben ennek van olyan része, amelyet szeretünk csinálni, amelyet odaadással tudunk végezni.

Szeretett elfoglaltságod felismerése révén fedezd fel elhívásodat!

Isten mindannyiunkat céllal teremtett. Ő mindenkit egyedinek alkotott – egyéni jellemvonások különleges gyűjteményével, sajátos tehetséggel és érdeklődéssel vagy „szenvedéllyel”. „Elhívásunk” felfedezése fontos lépés afelé, hogy képesek legyünk szeretni a munkánkat.

Sajnos sokunkban ezek a „szenvedélyek” már régen elvesztek. Felkutatni őket pedig néha olyannak tűnhet, mintha egy régészeti expedíciónak vágnánk neki. Ismerek egy személyzeti tanácsadót, aki amikor elkezd dolgozni egy új ügyféllel, mindig készített vele egy önéletrajzot, hogy az illető felfedezhesse, mikor vesztette el „szenvedélyeit”.

Helyénvaló lehet a kérdés: „Mi az, amivel szívesen foglalkoznál, ha a félelem nem riasztana vissza?” A „Ne félj!” illetve a „Ne aggódj!” felszólítás háromszázhatvanötösödik szerepel a Bibliában, vagyis az év minden napjára jut belőlük! Úgy tűnik, hogy Isten nagyon komolyan gondolja, hogy ne aggódjunk a jövőn, a szükségleteink kielégítése és a munkánk miatt.

Ha nyugtalannak érzed magad a munkahelyeden, vagy azt hiszed, hogy sokkal elégedettebb lennél, ha valami mással foglalkoznál, tedd fel magadnak a következő kérdéseket: Mi az, amit kedvelsz, mi a szenedélyed? Értelmes és hasznos dolog-e, amivel szeretnél foglalkozni? Hagytad-e, hogy egy személy vagy a környezeted „ellopja” tőled ezt a szenedélyt? Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása segítségre lehet abban, hogy újból átgondold Isten elhívását az életedben és a munkádban.

■ JIM MATHIS (Forrás: Monday Manna)

Töréspont

■ GAZDAG ZSUSZANNA

Teljes erővel vágott az üvegbe. Beledta minden dühét az ütésbe, amelynek nyomán apró szilánkokra tört a fülke fala. Egon üvöltött és káromkodott is mindehhez, pedig egyik sem volt szokása, de úgy érezte, most mindkettő hozzásegíti őt ahhoz, hogy teljesen ki tudja engedni magából a feszültséget, ami felgyülemlett benne.

A keze természetesen azonnal vérezni kezdett. A látványtól rögtön lehiggadt; sebtében bekötözte magát textilzsebkendőjével, és elsietett, hála adva magában azért, hogy senki nem látta. Orvos barátjához ígerekedett, akiről tudta, hogy afféle éjjeli bagoly, így nem lesz mérges azért, hogy ilyen későn zavarja.

Csöngetett. Kis időbe telt, míg barátja elért az előszobáig, és kiszólt:

– Ki az?

– Egon vagyok – válaszolta.

Máris nyílt az ajtó, az orvos ránézett, és döbbenet kérdezte:

– Mi történt, öregem, mi bajod?

– Hosszú... – felelte Egon, sokkal inkább magának, mint a kérdezőnek.

Barátja ellátta a sebet. Aztán megittak együtt egy-egy pohár bort, és elszívtak mellé egy-egy szál cigaretta. Szó nem esett köztiük. Gyermekkoruk óta ismerték és szavak nélkül is jól megértették egymást; az orvos tudta, jobb, ha ő most semmit sem kérdez, hanem megvárja, amíg Egon szól. De ő hallgatott. A beszédnek úgy látszik, még nem jött el az ideje, gondolta a jó barát. Azt azonban már nem állotta meg, hogy ne kérdezze meg a távozót:

– Bella...?

A kérdésre, ha lehet, még az eddiginél is mélyebb csönd volt a válasz.

– Bella. Igen, Bella – zakatolt a név Egon agyában, miután bezárult mögötte az orvos lakásának ajtaja.

Miatta történt minden. Felesége nevének említése kiragadta őt a valóságból, egyre csak a hajnali utcákat róttá, és emlékezett.

Bella és Egon fiatalon, az egyetemen ismerték meg egymást. Mind a ketten közgazdásznak készültek, és világ-megváltó terveket szőttek. A diploma megszerzése után házasodtak össze, sokat dolgoztak, de szépen is gyarapodtak. Két gyermekük született. Aztán tegnap este minden megváltozott. Bella vacsorát készített, lefektette a gyerekeket, aztán így szólt Egonhoz:

– Gyere, beszéljünk kell.

Az étkezőben ültek le, a lámpa megvilágította felesége fél arcát, amikor Egon felé fordult, és azt mondta:

– Furdás közben csomót találtam a mellemben. Voltam orvosnál is. Megvizsgáltak. Úgy tűnik, rosszindulatú.

Sóhaj és hosszú csönd után Bella még ennyit tett hozzá:

– Lehet, hogy nemsokára meghalok.

Ekkor történt. Egon felugrott, elrohant. Be az első kocsimba. Ivott. Sokat. Pedig soha nem szokott, mert nem is bírta és nem is szerette az italt. Öreg este, majd éjszaka lett, mire távozott. Egyszer csak róttá az utcákat, azt sem nagyon tudta, merre jár, és egyszer csak ott volt előtte a buszmegálló és az üveg.

Most, hogy a keze sem vérezett, és zakatoló agya is kissé nyugodtabb volt már, gondolkodni kezdett: „Szegény Bella, hogy megrémíthettem... Haza kellene mennem hozzá. Átölelni, vigasztalni. Ha kell, vele sírni. És talán mondanom is kellene valamit...”

Bár hogy mit, arról fogalma sem volt. Csak azt tudta és érezte, hogy a halálról és az elmúlásról nem akarja és nem is tudna most beszélni. A gondolat, hogy elvesztheti a feleségét, rémülettel töltötte el. Úgy érezte, képtelen lenne nélküle élni. „Mi lesz most, mi lesz most...?” – kérdezte magát újra meg újra.

Hazafelé menet egy templom mellett vezetett az útja. Elhaladván mellette, egy pillanatra arra gondolt, talán az Isten segíthetne...

De aztán lemondóan legyintett, mert Istenről azonnal gyermekkorra „kötelező”, vagyis a szülei által „rákényszerített” hittanórái, az unalmas istentiszteletek és a képmutatás jutott az eszébe. Apja és anyja minden vasárnap ott ült ugyan a templompadban, de sem akkor, sem a hétköznapokban soha egy jó szavuk nem volt egymáshoz. Egon soha nem tudta eldönteni, hogy nem szeretik egymást, vagy egyszerűen csak nem tudják kimutatni az érzelmeiket.

Bella egészen más volt. Tele életkedvvel, szeretettel, nevetéssel. Egon nemcsak érezte, de tudta is, mellette, vele kezdett el élni igazán. Bella is szerette Isten, de egészen másképp, mint Egon szülei. Boldogan, mosolyogva ment az istentiszteletekre, és még boldogabban jött onnan haza. A férje tudta róla azt is, hogy olvassa a Bibliát, és imádkozik. Egyszer azt mondta, érte is...

Amikor Egon hazaért, feleségét még mindig az étkezőben találta, becsukott szemmel, furcsán átszellemlő, boldog arccal. Imádkozott. Amikor a férfi belépett, Bella önkéntelenül összerendezte. Kinyitotta a szemét, a férjére nézett, és megölelte őt. Egon hangtalanul zokogni kezdett, és közben azt érezte, ott van mellettük az Isten.

HETI ÚTRAVALÓ

Láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.” (Jn 1,14)

Újév utáni héten, egyben vízkereszt hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi a testté lett Ige világosságában való járásra buzdítanak. „Aki segítségül hívja az Úr nevét, az üdvözül.” (Róm 10,13; LK) Alázattal hagyatkozzunk az Úr Isten vezetésére! „Menedékem vagy és váram, én Istenem, benned bízom.” (GyLK 729) A tizenkét éves Jézust aggódó szülei csak „három nap múlva találták meg a templomban”. Számukra érthetetlen választ adott: „Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?” (Lk 2,46.49), avagy – a Protestáns Média Alapítvány által revidált Károli-fordítás szerint –: „Hát nem tudjátok, hogy nekem az én Atyám dolgaival kell foglalkoznom?” Luther tudja: „Értsétek meg hát, hogy Krisztus nincs s nem található sehol, csak abban, ami az Atya dolga; sehohol az igen kívül. Egész életével erre akar megtanítani!” És Urával együtt János is akarja, „hogy tudjátok: örök életetek van”. „Ez a bizonyágtétel pedig az, hogy (...) aki a Fiú, azé az élet...” (1Jn 5,11–13) Az özönvíz végén Isten egyoldalú, örök szövetséget kötött a föld lakóival: „...szívárványívemet helyezem a felhőkre...” (1Móz 9,13) Vízkeresztkor: „Három csodával megékesített, szent napot tisztelünk: / E napon a csillag vezérlé a bölcseket Jézushoz; / E napon a víz borrrá változék a menyegzőben; / E napon Krisztus Jánostól megkeresztelkedék, hogy minket üdvözítsen, alleluja.” (GyLK 722) Epifánia a pogányok között végzett misszió ünnepe is. A napkeletről jött pogány bölcseknek „igen nagy volt az örömiük”. Meglátták a gyermeket, és leborulva imádták őt; „ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát” (Mt 2,10.11). Ezek Jézus hármastisztségére utalnak: ő király, főpap és próféta, a megígért Messiás! Pál az ő titkát hirdeti: „...a pogányok örökös társaink, velünk egy test, és velünk együtt részesek az ígértben is...” (Ef 3,6) Ők is üdvösségre hívtak el! Jézus Krisztus a világ világossága, és benne „az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert, jött el a világba” (Jn 1,9; LK). János szerint két embercsoport létezik: Isten gyermekei, akik általa újjászülettek, és az ördög gyermekei, akik a bűnt cselekszik. Ámde Jézus „azért jelent meg, hogy elvegye a bűnöket”. „Aki őbenne marad, az nem vétkezik...” (1Jn 3,5.6) Istent szeressük teljes szívünkkel, ne pedig e világot! Luther tanítja: „Mindennél jobban kell Istent félnünk, szeretnünk s benne bízunk!” (Kis káté) „...mindaz, ami a világban van, a test kívánsága, a szem kívánsága és az élettel való kérdés...” (1Jn 2,16) Ez Pál újévi ajánlata: „...újuljatok meg lelketekben és elmétekben, öltözzétek fel az új embert, aki Isten tetszése szerint valóságos igazságban és szentségben teremtett.” (Ef 4,23–24) A világosságban való járás s a bűnbocsánat közötti kapcsolat, „hogy az Isten világosság (...) és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől!” (1Jn 1,5.7). Világ világossága, „gyógyítsd konok pogányságunk, / S mindörökké téged áldunk” (EÉ 400,4).

■ GARAI ANDRÁS

FOTÓ: LUKÁCS GÁRI

Hány éves vagy?

– Hány éves vagy?

Ahogy válaszolok, magam is elszörnyedek. Ő persze könnyen kérdez, úgy nyolc lehet.

– Akkor voltál már negyvenéves?

– Igen.

– Voltál harminc is?

Olyan ez, mint valamiféle múltba merülés. Viszont úgy látszik, őt tényleg érdekli, ezért válaszolok hősiesen.

– Akkor voltál húsz is?

Bizony, régen volt már.

Ezután azonban elgondolkozok hosszan. Kezd az időbeli távolság történelmi léptékű lenni. Nem is megy tovább, helyette ezt kérdezi:

– Akkor te éltél már akkor, amikor az emberek fekete-fehérek voltak?

– Voltak akkor is feketék és fehérek.

– Nem úgy, hanem olyan fekete-fehérek, ahogy a tévé mutatja, most színesek, de régen olyan fekete-fehérek voltak.

Szeretem az olyan helyzeteket, amikor szakértelmem legalább egy nyolc éves szintjén meggyőző tud

lenni, most azonban inkább megtisztelve érzem magam, hogy beszélgethetek ezzel a kis tudóssal.

Aztán arra a koromra gondolok, amikor a dolgok és az emberek még fekete-fehérek voltak. Most valóban időn túli távolságból tűnik ez elő. Egyszerűen volt jó és rossz, könnyű ítéletek szárnyain röptem. Könnyű volt eligazodni a fekete-fehér árnyalataim. Boldog idő volt? Visszatekinve azt gondolom, inkább szegényleni való. Mennyire nem tudtam semmit sorsokról, indítékokról, szenvedésekről!

Jézus eljövele talán éppen arról beszél, hogy Isten rémülten látja, hogy szépséges, színgazdag törvényét fekete-fehérré tesszük, és szeretné megmutatni nekünk az élet valódi árnyalatait, amelyekben a jó és rossz, az igen és a nem valódi arcai tűnnek elő.

– Tudod, amikor nyolcéves voltam, nem volt tévénk – mondom a kisfiúnak.

Hitetlenkedve néz rám.

■ KOCZOR TAMÁS

A kerületi felügyelő

Szabó György (Nyugat)

– A Biblia éve alkalmából a Magyar Bibliatársulat összeállított egy tizenkilenc színes tablóból álló kiállítási anyagot, amely a Szentírás keletkezéstörténetét és hatását, a hazai bibliakiadás és -terjesztés munkáját mutatja be. A nyugati egyházkerület – a három kerület közül egyedüliként – vásárolt ebből egy kollekciót. Mi lett a sorsa?

– A vándorkiállítást az egyházkerületi napunkon, február 23-án Cell-dömölkön indítottuk útjára. Azóta több ezren tekinthették meg, köszönhetően annak, hogy nem csak gyülekezetek és egyházmegyék „kölcsonózték ki” az anyagot. Láthatták például a siófoki missziói nap, a révfülöpi finnugor lelkeszkonferencia és a kőszegi Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó résztvevői is. A Volt fesztivál időpontjában Sopronban, a Savaria történelmi karnevál ideje alatt pedig Szombathelyen járt a kiállítás. Remélem, az én kis falumba, Győrújbarátra is eljut majd.

Természetesen voltak helyi kezdeményezési kiállítások is. Néhány hete az *Evangelikus Életben* is olvashattunk (a 2008. november 30-ai lapszám 4. oldalán – a szerk.) például a nemescsoói gyülekezet saját tárlatáról, amely a hívek elfeledett, eddig pincékben, padlásokon, lomok között kallódó régi, értékes Bibliáit, zsoltaos-, áhitatos- és énekeskönyveit mutatja be.

– Gondolom, a kerület elnöksége által kiírt teológiai pályázat témája sem véletlenül volt Luther bibliaértelmezése...

– ...ahogy az sem, hogy a püspöki hivatalban működő Luther-olvasókör – a kerület elnökségének támogatásával – *Luther és a Biblia* címmel hirdetett rajzpályázatot általános és középiskolai tanulók részére. Ez utóbbira még január 15-ig várják a pályaműveket.

A Biblia évéhez kapcsolódóan még egy kisebb programot szeretnék kiemelni. November 30-án a téti evangélikus templomban a város ifjúsági fúvószenekarának hagyományos adventi koncertje csupa olyan zeneműre épült, amelyet a Szentírás ihletett. 2007. évi műsoruk után én javasoltam az együttes karnagyának, hogy ideai hangversenyük témá-

kapcsolat, a házasság ápolására is időt kell szentelni, úgy a Szentírás olvasásához, szavainak, üzenetének megértéséhez is erre van szükség.

– A Biblia éve után újabb tematikus év következik. 2009-ben egyházunkban Szehtlo Gáborra emlékezünk. Gondolom, a kerület is bekapcsolódik az emlékvé programjaiba...

– A Szehtlo-év ötletét egyházunk diakóniai osztályának vezetője vetette fel. A központi rendezvények mellett bizonyára – bár még nincsenek rá konkrét tervek – a kerületben is lesznek megemlékezések.

– Ezek mellett nyilván nem maradnak el a saját rendezvényeik sem.

– Természetesen hagyományos programjainkat – közöttük specialitásainkat, az egyházkerületi napot és az egyházkerületi kórustalálkozót – az idén is megrendezzük. Megemlétenék még egy olyan eseményt, amelyet ugyan nem mi szervezünk, de a kerület területén lesz. Július első hétvégéjén Sopronban ünnepségsorozattal emlékezünk majd a határnyitás huszadik évfordulójára. Az ünnepi istentiszteleten a tervek szerint *Johannes Friedrich* bajor evangélikus püspök fog prédikálni.

– Ha már az igehirdetést említi: mi jut eszébe a 2009. esztendő igéjéül választott lukácsi szakaszról? „Ami lehetetlen az embernek, az Istennek lehetséges.”

– A saját életemben is naponta megtapasztalom ezt. A tavalyi év elég alaposan megrengette gazdasá-

ja a Biblia legyen. Örülök, hogy tették nekik az ötlet, és hogy ilyen formában is felhívhattuk a figyelmet a könyvek könyvére.

Összességében pozitív tapasztalataim vannak a Biblia évről, és szeretném, ha lenne folytatása, legalább a saját személyes életünkben. *Dr. Fabiny Tamás* püspök úrtól hallottam, és örömmel adom mindig tovább, hogy a Biblia a Jóisten hozzánk írt szerelmes levele, és ahogyan a pár-

gilag a világot, ezt én is megéreztem az egyéni kis vállalkozásomban, amely elsősorban az építőiparhoz kötődött. A nyár első felében felajánlottak egy alkalmazotti munkaviszonyt, ezt elfogadtam, így a saját családom eltartása biztonságosabbá vált. Mivel ezen a munkahelyen reggel hattól dolgozom, a felügyelői szolgálatra is marad még idő a délutánon és a hétvégéken. Abban biztos vagyok, hogy ha most, ötvenhét évesen a magam erejéből keresnék munkahelyet, akkor nem lennék eredményes. De Istennek minden lehetséges! Ezzel a bizonyossággal kívánok minden kedves olvasónak áldott, békés, boldog, bizalommal és reménnyel teli, a szeretet gyakorlásában, valamint gyermekáldásban gazdag új esztendőt.

■ VITÁLIS JUDIT

Lengyel A

– Őszintén bevallom, nem tudom, hogy a kerületi felügyelők vezetnek-e a lelkes naplóhoz hasonló dokumentációt gyülekezeti látogatásaikról és egyéb egyházi alkalmakon való részvételükről, de abban biztos vagyok, hogy felügyelő asszony naplójában csak nagyon kevés napnál nem szerepelne bejegyzés...

– Hála Istennek, ez így igaz. Megválasztásom első percétől fogva nagyon fontos a számomra, hogy megismerjem azokat az embereket, akik egyházunkban élnek. És itt nem csak a déli kerületre gondolok – országos-felügyelő-helyettesként az ország minden részéről kapok meghívást. Mindenhol boldogan megyek, de megmondom őszintén, legeslegjobban a gyülekezetekben érzem magam. Én mindig mondom köszöntőt – kicsit hosszabban annál, mint amennyi az *Evangelikus Élet* tudósításaiba belefér –, és mindig csoda azt a légkört és szeretetet megtapasztalni, amellyel fogadnak. Olyan beszélgetésekben van részem, amelyek nélkül sokkal szegényebb lennék. Örömmel tapasztalom, hogy híveinket mennyire érdekli egyházunk sorsa, és hogy milyen sok hitéleti kérdés merül fel egy-egy ilyen alkalommal. Ezeket nagyon fontosnak tartom, mert igazán így lehet megismerni, mi van egyházunkban, és így tudom én is, hol mire lenne szükség, vagy milyen egy-egy hittanóra, bibliára, hol mennyien ülnek a templomi padokban...

– Számos kulturális rendezvényen is megfordul. Mi a tapasztalata a Biblia évével kapcsolatban?

– Nagyon örültem ennek a kezdeményezésnek, és az év vége felé úgy éreztem, ez már túlmutat azon, hogy csupán egy kampány legyen. Valójában az ilyen alkalmak nem annyira a hívő embereknek szólnak, mint inkább azoknak, akik nem vagy csak kevésbé ismerik a Bibliát. A sok meghirdetett egyházi rendezvény úgy hatott, mint amikor a kovász megkeleszti a kenyeret; sok ismerősömről konkrétan tudom, hogy tavaly kaptak vagy vettek Bibliát – előtte nem volt nekik –, és elmentek például bibliakiállításokra.

– És ha a kerület berkein belül maradtunk?

– Akárhova mentem, azt tapasztaltam, hogy a helyi lehetőségekből kiindulva, azokat maximálisan kihasználva készültek a rendezvényekre. Mindenhol volt bibliakiállítás, még a legkisebb gyülekezetekben is! Igazi kincsek, családi örökségként őrzött Szentírások kerültek elő. Megható volt látni például azt a több mint százötven éves Bibliát, amely még a dédnagymama dédnagymamájáé volt. És ami ezeknek a kiállításoknak még külön hasznuk volt: elvitték az óvodásokat, iskolásokat is, fiatalok tértek be, hogy belelapozhassanak a régi kötetekbe, kézbe vehessék a Bibliákat, ahol erre mód volt. Összességében nagyon pozitívnak, eredményesnek ítélem meg a Biblia évét. Az imént felsoroltakon túl azt is fontosnak tartom, hogy a Szentírás olvasására is ráirányította a figyelmet.

– Megemlítené olyan helyeket, ahol valami egyedi ötlettel, kezdeményezéssel találkozott?

– A fent említett okok miatt egyetlen gyülekezetet sem emelnék ki szívesen, viszont hadd említsem a kerületi missziói napot. A Hartán rendezett napra Gáncs püspök úrral és Szabóné Mátrai Marianna püspökhelyettes asszonnyal hármásban, mint a kerület elnöksége, összeállítottunk egy kérdőívet, amely a Bibliával kapcsolatos – tartalmi, tárgyi ismeretekre vonatkozó, bibliolvasási szokásokra és kedvenc igékre, történetekre irányuló – kérdéseket tartalmazott. A mi kerületi napunkra

jöttek el a legtöbben, így nyolcszáz kérdőívet osztottunk ki. Miután kitöltötték a résztvevők, a délutáni fórumbeszélgetésen ezeket ki is értékeltük.

– Gondolom, nagyon tanulságos eredményeket hozott a felmérés.

– Nagyon pozitívak voltak; őszintén megmondom, jobb, mint amit vártam. Viszont azt nehezményeztem, hogy kevés ember írta, hogy egészében elolvasta a Bibliát. Ezt a fórumbeszélgetésen szóvá is tettem. Az egyik vendégünk, *dr. Solt Pál*, a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke ekkor kicsit riadtan nézett rám, és bevallotta, hogy ő bizony például az unalmas családfákat át szokta ugrani. Bár mindenki úgy ismerné a Szentírást, ahogy Solt Pál, de én akkor is azt tartom, hogy még a családfákat is el kell olvasni. Engem annak idején *Takácsné Kovácsné Zelma* döbbsentett rá az evangélikus teológián arra, hogy például a *Máté evangéliuma* elején levő nemzetségtáblázat miért olyan fontos az evangélium további megismerése szempontjából. A Bibliába semmi sem került be véletlenül.

Tapasztalatom szerint inkább az *Útmutató* forgatása az általános, sajnos a Biblia naponkénti rendszeres olvasása nem. Pedig nagyon fontos lenne, hogy a könyvek könyvét mindenki teljes egészében elolvassa. Én reggel az *Útmutató* szerint nemcsak a kijelölt igeszakaszt olvasom el, hanem azt a teljes fejezetet is, amelyben az adott ige áll. És függetlenül attól, hogy hol hajtom álomra a fejem, minden este is olvasom a Bibliát – öt fejezetet az *Őszövétségből*, öt fejezetet az *Újszövetségből* és egy zsol-

FOTÓK: MENYES GYÜLLA

Őknél jártunk

Anna (Dél)

tárt. Ha a püspök úrral több napra megyünk vidékre, a csomagomban mindig benne van a Bibliám, az *Útmutatóm* és az énekeskönyvem.

– Az új esztendő beköszöntével egyházunkban egy újabb programsorozat indul. Mit vár a Sztahlo Gábor evangélikus lelkész születésének századik évfordulójára meghirdetett emlékváltótól?

– Nagyon sokat. Az utóbbi napokban az ismerőseim körében végeztem egy kis közvélemény-kutatást, megkérdezve, hogy ki volt Sztahlo Gábor. A legnagyobb döbbenetemre senki nem tudta! Azért is örülök az emlékváltónak, mert így lehetőség nyílik minél több emberrel megismertetni ennek a nagyszerű és kivételes embernek az életét és munkásságát, amit én nagyon jól ismerek.

Vele kapcsolatban az első megrendítő élményem az volt, amikor – még a pártállami időkben – az Evangélikus Országos Múzeum szervezett egy Sztahlo-kiállítást. Én még a kiállítási anyag helyére kerülése előtt jártam a múzeumban, és kezembe vehettem például hat éves kicsi gyerekeknek az írásait, naplóját. Csak úgy sugárzott belőlük az az őszinte szeretet, amellyel Gábor bácsira néztek! Ezek a sokszor ceruzával, gyöngybetűkkel írt mondatok rám olyan elementáris erővel hatottak, hogy a mai napig a hatásuk alatt vagyok. Akkor abban bíztam, hogy soha többet nem lesz szükség Sztahlo Gáborokra, de ma úgy gondolom, csak egy lépés választ el bennünket attól, hogy újra nélkü-

mentette – elég lett volna, ha egyszer a gyereksírás vagy hangosabb nevetést az utcán járőröző katonák meghallják. De ő ezzel nem törődött; az emberi életet mindennél fontosabbnak tartotta. A bátorsága pedig Istentől kapott adottság volt. Egyházunknak büszkének kellene lennie arra, hogy volt egy ilyen lelkésze, és utcák, terek, iskolák elnevezésével, szobrok állításával be kellene vinni a személyét a köztudatba.

– Úgy tudom, 2009-ben a déli kerületben terveznek a diakóniához más módon is kötődő programot.

– Így van. Az eddig jól bevált kerületi találkozóra idén nem a pedagógusokat, hanem a diakónia területén dolgozókat várjuk. Erre az összejövetelre ezentúl minden második évben – felváltva a pedagógusokéval – kerülne sor. Hiszen a diakónia igazi keresztényi, egyházi feladat, és őszintén be kell vallanunk: van még mit tennünk ezen a területen. Vannak dicséni állapotokat tükröző diakóniai intézményeink, és vannak nagyon jó, azt is mondhatom, svájci színvonalúak. Ezeket valahogy közelíteni kellene egymáshoz. Emellett azt is fontosnak tartjuk, hogy megismerjük a bennünk dolgozó munkatársakat. Sajnos a munkaerő hiányában felvesznek olyanokat is – ez főleg vidéken jellemző –, akiknek nem biztos, hogy egyházi intézményben kellene dolgozniuk. Hiszen ott egy szeretetközösségnek kell kialakulnia, és az ott dolgozóknak is ezt a hozzáállást kellene közvetíteniük.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

lőzhetetlenek legyenek a hozzá hasonló bátor emberek, akik nemcsak kicsinyeket pártfogolnak, de a felnőttek nehézségein is tudnak segíteni – gondoljunk csak például Sztahlo népfőiskolai tevékenységére!

Gyűlölködések közepette élünk, az egyik ember azt sem tudja, hogy tegyen keresztbe a másinak, érdekcsoportok feszülnek egymásnak. Nagyon közel vagyunk ahhoz, hogy kicsi gyerekeket kelljen újra kimenteni, ha nem is háborús körülmények közül... Visszatérve a kiállításra, akkor ott kezembe vehettem például a nagyon neves divattervezőnek, *Weingruber Évának* a babaruháját, ahogy már akkor próbálkoztam ötleteit formába önteni. Ennek az akkor hat éves, éhes kislánynak, akinek nem voltak meg a szülei, Gábor bácsi volt az egyetlen megmentője...

De a Sztahlo Gáborokból nemcsak manapság, hanem akkor is nagyon kevés volt. Hiszen ő az életével játszott, amikor ezeket a gyerekeket

Ezenkívül hadd emeljek ki még két rendezvényt. Ebben az esztendőben *Székács* püspöknek is évfordulója lesz. Ennek alkalmából február 8-án a Deák téri templomban szervezünk nagy ünnepséget. Októberben pedig Kiskőrösön lesz az első kerületi egyházzenei találkozó, amelyre már most nagyon sokan készülnek, és nagyon várják.

– „Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges” – így szól az év igéje. Mit üzen ez az Ön számára?

– Nem szeretnék egy ilyen gyönyörű és reményteljes ige fényében negatív dolgokról beszélni, de bennem óhatatlanul felidéződik az a sok ördögi rossz, ami körülvesz bennünket. És erre ez az ige az isteni felelet. Ezt szeretném mindenkiben erősíteni, mert ennek tükrében még a „fekete” oldal is kevésbé fenyegető. Ebben bízva, a ránk bízott feladatokat tőlünk telhetően a legjobban végezve kezdjük el az új esztendőt.

■ B. Zs.

Benczúr László (Észak)

– Azon a karácsonyi üdvözlőlapon, amelyet az Északi Egyházkerület nevében Ön mint felügyelő, valamint a püspök jegyzett, az 1341 körül készült pozsonyi missale, azaz misekönyv egyik iniciáléja látható. A P betűben szereplő rajz a karácsonyi történetet jeleníti meg. A Biblia évében, gondolom, nem volt véletlen ez a választás.

FOTÓ: CZONDOR ISTVÁN

– Valóban nem, és *Ézsaiás könyvéből* idéztünk hozzá egy mondatot, a negyvenedik rész első versét: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népeimet!” A naptári esztendő egyházi szempontból is fontos ünnepköre a karácsony, amely a Biblia évében így különös hangsúlyt is kap, hiszen ezen az ünnepen Jézusban Isten lehajolt hozzánk. Ahogyan a képeslapon is írtuk, az egyre nehezebb gazdasági helyzetben és sok bizonytalanság közepette élünk. Az ézsaiási ígérebe kapaszkodva arra biztatunk mindenkit – beleértve saját magunkat is –, hogy fogadjuk el mindnyájan Istent igéjének vigasztalását, hogy másokat is vigasztalhassunk.

– A könyvek könyvének üzenete számos ünnepi és személyes alkalom keretében szólította meg 2008-ban az embereket. Felidézne néhány ilyen az északi kerület életéből?

– Nagy öröm volt, hogy sok helyen sokféleképpen emlékeztek meg a Biblia évéről. Kerületi szinten – a déliekhez és a nyugatiakhoz hasonlóan – a májusi missziói napon nálunk is a Szentírás került a központi helyre. Gyülekezeti szinten talán kiemelném azt a budavári kezdeményezést, hogy megpróbálták egy esztendő alatt közösen lemásolni a teljes *Újszövetséget* – ennek év végén még egy kis híja volt. Tudomásom szerint több helyen szerveztek kiállítást a gyülekezeti tagok családi – olykor nagyon értékes – Bibliákból, illetve vetélkedőket bibliaismeretből. De mindezeket túl a legfontosabb, hogy

előtérbe került a könyvek könyvének tartalma. Voltak olyan helyek, gyülekezetek, ahol tudatosan elővették és együtt gondolták át az egyes fejezeteket, bibliai történeteket, míg máshol programszerűen – egy vezérfonal segítségével – egy év alatt végigolvasták a Szentírást.

– A 2009. esztendő egyházunkban Sztahlo Gábor-év lesz. Ön miben látja ennek a jelentőségét?

– Ő rendkívüli ember volt, aki a diakóniát nem az akkori hivatalos értelmezésben, hanem szó szerint, Isten szolgájának a módján gyakorolta. Nem tett különbséget hívó és nem hívó, keresztény és zsidó között; arra tette fel az életét, hogy akin tud, azon segít. Erre számára a legnagyobb lehetőség a második világháború alatt nyílt, amikor gyerekek ezerszámra maradtak szülők és család nélkül. Üldözték őket, nagy szükség volt a megsegítésükre. Ezt a szükségletet meglátva próbált Sztahlo Gábor segíteni nekik. Sok ember életét mentette meg.

– Nagy szeretettel mesél róla – talán személyesen is ismerte?

– Igen, családi jó barátunk volt, magam kisgyerekkorom óta ismertem. Amikor még az Üllői úton laktunk, gyakran fordult meg nálunk. Emlékeim között ő úgy szerepel, mint akinek gyerekként mindig örül-

tunk, megmutatta a házat, a pipagyűjteményét, amelynek nagy részét ő maga faragta.

– Milyen embernek látta őt? – Örökösen tevékenykedőnek, szervezőnek. Ennek is köszönhető, hogy annyi embert meg tudott menteni, és nem csak a háború alatt.

– Ha már a 2009. esztendőnél tartunk, mik a tervek az északi kerületben?

– A sok közül talán most csak egyet emelnék ki. Nálunk immár hagyománnyá vált, hogy minden évben összehívjuk a kerület területén élő azonos foglalkozású evangélikusokat – 2007-ben polgármesterek, tavaly tudósok és művészek gyűltek össze, hogy kötetlen formában ismerkedjenek egymással, míg idén az evangélikus orvosokat várjuk március 5-re a püspöki hivatalba. A szervezés megkönnyítése érdekében január 5-ig várjuk a visszajelzéseket a részvételi szándékról az északi.kerulet@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-4111-es mobilszámon.

– Ne fejezzük be a beszélgetést anélkül, hogy megkérdezzem: mit üzen felügyelő úr számára az év igéje?

– A *Lukács evangéliumában* található vers egy Jézus által mondott példázat „csattanója”. Üzenete az, hogy üdvözülésünk csakis Isten kegyelmi ajándéka. A globalizált világ 2008-as

FOTÓ: BARTA IMRE

tünk: mindig tudott a „nyelvünkön” beszélni, mindig kedves volt hozzánk. Biztatta az egész családot, amikor nehézségek között éltünk... Nagyon sokat jelentett a számunkra.

Utoljára egyetemista koromban már Svájcban találkoztam vele a hatvanas évek végén, amikor öcsémmel kijutottunk hozzá. Egy önfelédnt napot tölthettük el együtt – kirándul-

gazdasági válsága legyen figyelmeztetés arra, hogy az ember eltávolodva Istentől a saját romlását idézi csak elő. 2009-ben engedjük magunkhoz közel, ne akarjuk eltaszítani a minket szerető és nekünk reménységet adó Urat! Ezt az üzenetet kell közvetítenünk szolgálatunkkal a következő esztendőben és az után is.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓ: BUDAY ZSOLT

Szentimrei imanap

A Pestszentimrei Sportkastélyban rendezik meg ez év szeptemberében a Magyarországi Evangélikus Egyház presbitereinek országos találkozóját. A helyszín kiválasztásakor, illetve a lőrinci hivatalvizsgálat idején a Déli Egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter* is megfordult Imrén. Már akkor megállapította, hogy a látványosan fejlődő kerületrészt és az új betelepülők megszólítása itt különösen is fontos missziói feladat; érdeklődött az imrei leánygyülekezetben folyó

munkáról *Győri Gábor* esperestől, és ígéretet tett arra, hogy még 2008-ban meglátogatja a gyülekezetet. A püspöki látogatásra végül advent 4. vasárnapján került sor. Az egyházkerület lelkesíti vezetője köszönetet mondott a református testvéreknek, akik befogadták templomukba a pest-szentimrei evangélikusokat, ugyanakkor jelezte: munkálkodni kellene egy saját gyülekezeti hajlék megteremtésén.

■ HULEJ ENIKŐ

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

*Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője*

Istentiszteleti rend • 2009. január 4.

Újév utáni vasárnap. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 2,13–23; Ézs 61,1–3(4.9)10–11. Alapige: Jak 4,10–17. Énekek: 357, 181.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Pelikán András; du. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánis Szeretetszolgálat)** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21. I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (családi, úrv.) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv., rádiós istentisztelet-közvetítés) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Baranka György; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** du. 2. Lackné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2009. január 6.

Vízkereszt ünnepe. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 2,1–12; Ef 3,2–6. Alapige: Ézs 49,1–6. Énekek: 185, 186.

I., Bécsi kapu tér de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Gyekiczky János; **II. Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. 6. Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** du. 5. Donáth László; **V., Deák tér 4.** de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gerőfi Gyuláné; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. du. 6. (orgonazenés) Pelikán András; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 6. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21. I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. fél 7 (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 6. Bátovszky Gábor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 6. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 6. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza.

Összeállította: BODA ZSUZSA

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

A pestújhely–újpalotai evangélikus gyülekezet

Pestújhely és Újpalota két nagyon különböző városrész. A 2009-ben századik születésnapját ünneplő Pestújhely igazi kertvárosi családi házzal, kertekkel, míg Újpalota Budapest egyik legnagyobb lakótelepe, tízemeletes panelházzal. A gyülekezet temploma a '30-as évektől áll Pestújhely főutcáján, ünnepnapokon és vasárnap estéknél fényárban úszva, messziről látszik. Az erdélyi faművésesség igazi természetességet és vidéki atmoszférát varázsol a kis kert közepén álló templomba.

A gyülekezet életét és programját három szóban lehetne összefoglalni: növekedés, harmónia és felelősség. *Növekedés*, mert egy ilyen kis közösség számára az önálló lét feltétele, hogy növekedni tudjon létszámában, lelkiében és fizikailag egyaránt. Jelenleg kicsit több mint kétszáz tagja van a gyülekezetnek, és az utóbbi években többen újonnan csatlakoztak. A gyarapodás jele a viszonylag sok kisgyerek és fiatal jelenléte is hétközben és vasárnap. A növekedés

fizikai építkezést is jelent majd a jövőben, mivel a helyszíne naponta akadályozza a gyülekezeti életet.

A második jellemző a *harmónia*, a gyülekezet belső békéjének valósága, ahol sokféle hang szólalhat meg családias körben. Fontos szerepe van a zenei harmóniának, különösen ha az egy éve Münster városából érkezett orgona hangjá-

ra vagy az évközi koncertekre, az ifjúsági kórusra gondolunk. Egyre fontosabb az az együttműködés, amely két másik észak-pesti gyülekezettel, Rákospalotával és Újpesttel tartott rendhagyó „Új találkozás” istentiszteletek harmóniájában jelentkezik.

Minden kis gyülekezet ismeri azt a különös *felelősséget*, amelyet minden egyes tagja visel azért, hogy a közösség fennmaradjon és működhessen. Ez a felelősség naponta megmutatkozik, hiszen minden feladatot önkéntes munkával végzünk, és csak a komoly személyes anyagi felelősségvállalás biztosítja a fenntartást. A gyülekezet számára a felelősség szociális és környezeti téren is hitvallástételé válik. Legyen szó egy csésze, méltányos kereskedelemről származó kávéról az istentisztelet után vagy a hatalmas házak között magányosan élő embereknek adott közösségről. Keresztény küldetésünk felelőssége nagyon sokoldalú.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Január 11-én, a vízkereszt utáni első vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR 1 – Kossuth rádió hullámhosszán Pestújhelyről. Igét hirdet *Szabó B. András* lelkész.

Sulyok Imre halálára

Kilencvenhat éves korában tavaly november 24-én hazatért Urához *Sulyok Imre* (1912–2008). Hogy ki volt ő az egyházi és a magyar zenekultúra számára, nehéz megfogalmazni.

Gyermekkora óta muzsikált, már diákkorában végzett kántori szolgálatot. Tizenkilenc éves korában nyert felvételt a budapesti Zeneakadémiára. Itt elsősorban zeneszerzést tanult, de mivel ez nem biztosította volna megélhetését, ének tanári diplomát is szerzett. Kötelező tantervi között szerepelt az orgona. Így került kapcsolatba *Zalánfy Aladár* orgonaprofesszorral, aki mellett megszerette az orgonajátékot is. Így több tanszakot végzett, az orgona mellett az egyházzeneit is.

Tanulmányai során széles körű

nyeként jelenhetett meg *Schulek Tibor* szövegi szerkesztésével 1945-ben a *Régi magyar istenes énekek* című gyűjtemény, amely a későbbi protestáns énekeskönyvek magyar énekananyagának forrásává vált. Ez a mű gazdagította az 1950-es kiadású *Cantate* énekkönyvet és az 1955-ös énekeskönyvi új rész anyagát. Sulyok Imre mai énekeskönyvünk szerkesztésében és a hozzá kapcsolódó *Korálkönyv* megalkotásában is jelentős részt vállalt. Az évek során keresztesztől tartó szerkesztőmunkában mindvégig hűségesen és aktívan vett részt, véleménye meghatározó volt a végző megfogalmazásban.

Tudását ismerve bízták meg a Liszt-összkiadás szerkesztésével. Ez

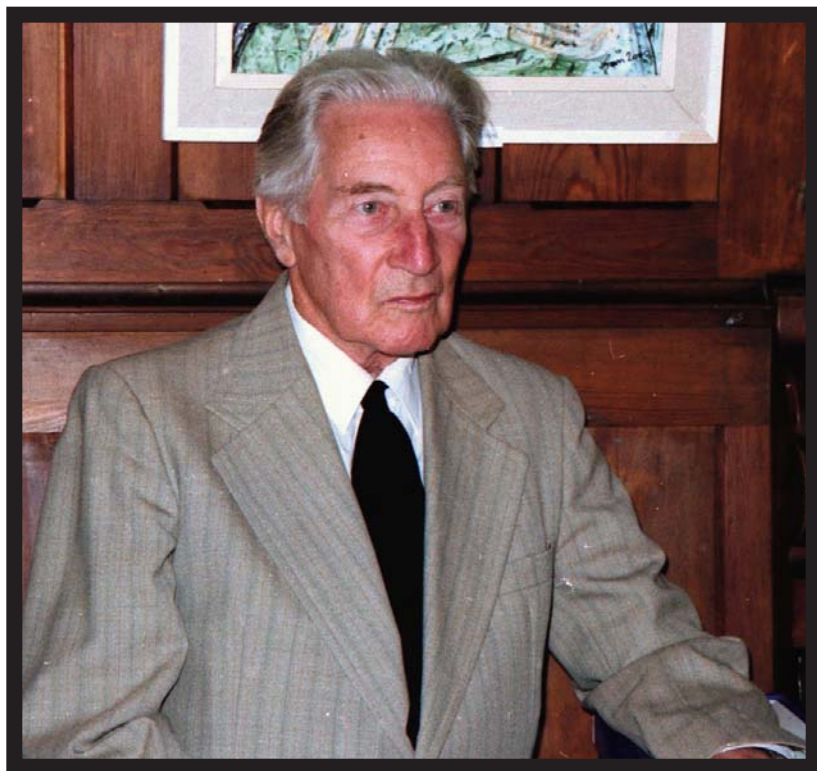
Zeneszerző volt, kinek műveit leikonok sorolják fel. Énekkarra írt világi és egyházi művei, kamarazenei együtteseknek és zenekaroknak szerzett kompozíciói számát csak az orgonára írt darabok száma múlja felül. Közel ötven korálelőjátéka, számos prelúdiuma és fantáziája az evangélikus istentiszteletek és koncertek állandóan játszott darabjai. Az általa szervezett kelenföldi zenés áhítatokon az ötvenes évektől kezdve évtizedeken át szerepeltek kántái és nagyobb szabású, többtételű zsolnárfeldolgozásai.

Sulyok Imre gyakorlati egyházzeneész is volt. Öt éven át az óbudai kántorságot látta el, majd 1951-től 2002-ig, kilencvenéves koráig volt a kelenföldi templom orgonistája. Gondja volt a gyülekezet énekcsinésének gyarapítására. Az előjátékokat gondosan válogatta, hogy az istentiszteleti zene változatosságát biztosítsa. Kórust vezetett Óbudán, majd Kelenföldön. Szerette a liturgiát, ennek gazdagítására vezette be a kelenföldi vesperákat, melyek a mai liturgikus mozgalom egyik előfutárjának tekinthetők.

Hűséges, egyházat szerető, hitét megvalló ember volt. Egyházi szolgálatát akkor sem hagyta abba, amikor hátrányait az ötvenes években el kellett szenvednie. A Magyar Rádióban 1939-től betöltött zenei szerkesztői munkáját egyházi kapcsolata miatt 1950-ben abba kellett hagynia. Nehéz, szűkös korszakot kellett feleségével és négy gyermekével átélnie. Súlyos megrázkódtatás volt számára, hogy szeretett felesége évekkel ezelőtt meghalt. Türelmes, keresztény hittel viselte el csapást.

Egyik interjújában így vallott: „Mióta tudatoson művelem az egyházi zenét, mindig arra töreksem, hogy az Isten dicsőségét, igéjének hirdetését szolgáljam.” Egész életpályájából, emberi magatartásából mindvégig ez a törekvés sugárzott. Mi, eltávozását fájjaló barátai, volt munkatársai, szeretett gyülekezete ekként gondolunk rá.

■ TRAJTLER GÁBOR

tudásra tett szert. Egyházzeneész volt egy életen keresztül. Tudós egyházzeneész. Kutató tudós. Az egyházi gyűjtemények nagy kutatója. A régi protestáns énekeskönyvekből, graduálókából, kéziratokból összegyűjtötte a sok száz fellelhető ének kottáját, ezeket rendszerezte, és mai írásmódra átírta. Ennek a hatalmas kutatómunkának eredmé-

a munka hallatlan aprólékos kutatómunkát igényelt. Hazai és külföldi kottatárakban kellett megkeresni az eredeti kéziratokat, másolatokat, hogy a zenei szöveg hangról hangra hiteles legyen. Sulyok Imre a tudós kutatás mellett oktatómunkát is végzett, az Evangélikus Teológiai Akadémián zenei tantárgyakat tanított.

Az internetes média matematikája:

1 + 2 = 3

Rupert Murdoch ausztrál médiamagnás szerint a nyomtatott sajtó azért őrzi még mindig hajszálnyit előnyét az internettel szemben, mert az olvasók megbízhatóbbnak tartják – és a jövőben is ez fogja az újságokat naggyá tenni. Ezzel a gondolatával a médiacézár az „igaz, mert azt írja az újság” olvasói hozzáállásra utal. Ezt az érvelést még manapság is gyakran hallhatjuk, főleg az idősebb korosztálytól.

Ami az interneten van, azt egyik pillanatról a másikra át lehet írni, a közösségi internettel pedig gyakorlatilag a felhasználók, azaz az olvasók kezébe adjuk az újság szerkesztését. Ha mindezt úgy képzeljük el, mint ha a papírújságok szerkesztésében az utcáról behívott emberek vennének részt, akkor valóban úgy tűnhet: az internetes média megbízhatatlan, a közösségi pedig nem is lehet más, mint szóbeszéd és féligazságokon alapuló pletykálművészet.

De nézzük csak meg, mit is gondolnak a kérdésre maguk az újságírók! Egy, az Amerikai Egyesült Államokban újságíróknak tartott konferencián ismertetett kutatási eredményből kiderül: nemcsak a 18–29 éves zsurnaliszták 100 százaléka gondolja, hogy az internet és a közösségi szolgáltatások jót tesznek az újságírásnak és a médiának, de még az 50–64 éves korosztály jelentős része (40 százaléka) is hasonlóan gondolkozik.

Tehát maguk a cikkírók és szerkesztők is az újságírást erősítő eszköznek, ergo hitelesen, korrektil felhasználhatónak látják az internetes, azon belül is a közösségi médiát, konkrétan a blogokat is, melyeket az összes válaszadó 68 százaléka használ fel munkája során. A Wikipédiából (bevallottan) az újságírók 71 százaléka merít. Így annak is, amivel az olvasó papíron találkozik, jelentős része éppen olyan forrásból származik,

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

amelyet ő nem feltétlenül tart megbízhatónak, ám amelyet a szakmai szemek hitelesnek tekintettek.

Merre visz majd 2009?

Az már közhely, hogy a korábbi struktúrákat átalakította a web 2.0: megjelenésével egyre nagyobb hatalom került a felhasználók, a közösség kezébe, egyre kevésbé tarthatja egy szűk csoport kézi vezérlés alatt a valóságot leképezni igyekvő, ám rendszertorzító médiát.

Én az „1 + 2 = 3” modell megvalósulását tartom ésszerűnek és valószínűnek is. Ezen azt értem, hogy míg korábban a „felülről” szerkesztett tartalom volt a hangsúly (1), most pedig a közösségi, web 2.0-s tartalom-előállítás terjed (2), a két modellnek szükségszerűen ötvöződnie kell ahhoz, hogy átlátható mennyiségű, rendszerű és megbízható információhoz jussunk.

A blogszerzők és a tartalom-előállításban részt vevő egyéb felhasználók csak akkor kapnak az újságírókhoz hasonló „súgásokat”, információkat, ha maguk is olyan szintű kapcsolatrendszer tudnak kiépíteni, mint az újságírók egy része. Tehát ugyanúgy kialakul egy elit, csak professzionális vagy oknyomozó blogíróknak fogják hívni őket, nem pedig ugyanilyen újságíróknak.

Megfoghatjuk a másik oldalról is: a jelenlegi topújságírók közül az marad majd életben, aki készség szintre fejleszti internetes ismereteit.

Ezzel együtt a közösség média-kontrolláló szerepe továbbra is erősödik: már nem csak a szerkesztők által vagy kidobott, vagy beszerkesztett

olvasói levélben fejezhetik ki (ellen)véleményüket, hanem valós időben, azonnal hozzászólhatnak egy-egy témához. De ez passzív szerep, kár lenne összekeverni az aktív újságírói médiamunkával.

Az (evangélikus) egyház médialehetőségei

Az egyházi médiába még alig-alig szivárgott be a szakmában néha már túlhaladottnak is ítélt web 2.0, ám ilyen téren a magyar lutheránusok elől járnak: az evangélikus közösséghez köthető *myLuther* az országban egyedülálló belső, ám külsősök számára is teljesen nyitott közösségi tér.

Míg a legtöbb magyarországi egyháznál a közösségi webhelyek kialakítása a feladat, addig az evangélikus egyház előrébb jár: már létezik olyan közösségi tartalomhalmaza, mellyel semmi más dolga nincsen, mint összekapcsolni a hivatalos egyházi kommunikációval. Ez utóbbi ugyanis hiába képviseli hűen és megbízhatóan az egyház véleményét, felépítése túlzottan hierarchikus, hangneme kifejezetten komoly. A közösségi térben előállított tartalmakat (blogbejegyzéseket, hozzászólásokat) pedig – hiába frissek, szabadabbak, és hiába szólnak modernebb nyelvezettel – nem sokan veszik komolyan az egyházi média és kommunikáció szempontjából.

A kölcsönös becsatornázás komolyságot és üdeséget egyaránt jelenthetne, nem mellékesen pedig vonzóvá tehetné a közösségi életük egyre nagyobb hányadát az interneten élő, útkereső fiatalok számára az egyházi életben való aktív részvételt. Az pedig már csak magán a közösségen múlik, hogy mennyire képes mindezt átültetni az interneten kívüli életbe, egyben átültetve a közösség tagjait is a monitorok elől a templompadokba.

■ BALOGH CSABA

EVÉL&LEVÉL

Zúgó harang

Ujjongó lélekkel vártam azt a pillanatot, amikor Sárszentlőrinc gyönyörű evangélikus templomának tornyában az új lakó, a háromszázötven kilogrammos, H hangú harang megszólal. A háború áldozata lett az előző, a középső harang, s e helyett kaptunk újat.

Igen, vannak még csodák ebben a sötétedő, önző világban is. Fel-felgyullad néhány fénysugár, oszlatva a ködöt. Isten által megszentelődött lelkületű emberek égő gyertyákkal mutatják az igazán járható utat. Urunk kiválasztja azt az „eszközt”, amely vagy aki által gazdagabbá válik a közösség. Mint ha azt üzenné: „Nem halljátok meg a két harang hangját?! Kaptok egy harmadikat.” Talán ez a három megszentelt tárgy hangosabban üzen.

Jöjjetek, Isten Fia hív:

„Térj énhozzám, megterhelt szív!

Jöjj, hívlak, fáradt lélek!

Te, ifjú s öreg, jöjjetek!

Hadd adjak örök kincseket

És nyugalmat tinéktek!”

Halljuk meg Urunk hívását!

A rögös út ne legyen gát

Követni Jézust hitben!

Az ige erőnk, támaszunk.

Szent világánál járhatunk.

Így áld, vezérel Isten.

(EÉ 435. ének, 1.3)

Bizony! Szólnak a harangok. Csak tiszták legyenek a lelki fülek a hallásra, s a szív nyitott legyen a befogadásra.

De ki az „eszköz”, kinek köszönhetjük ezt az ajándékot? Egy szelíd, csendes, szerény embernek, aki úgy ad, mintha kapna.

Dr. Kéry Lajos Budapesten született. Elődei 1900-ban kerültek a fővárosba Sárszentlőrincről. Nagyanja (ősei a nyolc falualapító között voltak), Szívós Julianna elmondásából tudta meg, hogy lelki otthonukat az akkor szerveződő faszori gyülekezetben találták meg. A nagymama sokat beszélt szeretett szülőfalujáról, és a kis unoka átérzte az élményeket.

Példás hívő családban nőtt fel, presbiter volt édesapja, azok voltak nagybátyjai is. Kisgyermekként átélte egy légiriadót a vasárnap délelőtti istentiszteleten, amikor a hívek a faszori gimnázium pincéjébe menekültek. Hallották a bombák becsapódásainak zaját. Hazafelé a romok és halottak szörnyű látványa tárult eléjük. Otthon hálaadásra ültek össze megmaradásukért, és vezérigét választottak, 2Tim 2,19 egy részét: „*Ismeri az Úr az övéit...*” Ez az ige elkísérte, erősítette, bátorította, vigasztalta őket a hitben, az élet terheinek elhordozásában.

Kéry Lajos tiszteletteljes hangon sorolta meghatározó, példaképeivé vált lelkészeinek nevét: *Kemény Lajos, Keken András*. Amíg lehetett, egyházi iskolába járt. Hitet és embert próbáló nehéz időkben is ott volt az alkalmon.

1962-ben a Budapesti Orvostudományi Egyetem Ortopédiai Klinikájára került. Egy évet Utrechtben, fél évet Londonban tanult. 1981-ben az orvostudományok kandidátusa lett. Jelenleg a Szent Rókus Kórházban főorvos. 1971-ben a faszori gyülekezet presbitere, majd 2000-ben a Pesti Egyházmege felügyelője lett.

Kitüntették a Déli Egyházkerület Hűségérmével és a Prónay Sándor-emléklaplakkal.

Dr. Kéry Lajos az elismeréseket az ige fényében értékeli: „*Azért tehát ti is, ha teljesítettétek mindazt, amit parancsoltak nektek, mondjátok ezt: haszontalan szolgálak vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk volt.*” (Lk 17,10) A nagyilekű adakozó még hozzáfűzi: „Magam részéről pedig úgy tekintem, hogy ezzel az a szellemiség nyert elismerést, amelyet családunk Sárszentlőrincről hozott a fővárosba. Hithű elődeimtől ezt az életformát tanultam. Istennek legyen hála áldozatos életükért! Most, életpályám őszén elmondhatom, hogy mindig arra törekedtem, hogy ne legyek méltatlan családi vezérigémhez: »*Ismeri az Úr az övéit...*»”

„Adománylevél

A Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség presbitériumának Sárszentlőrinc

Testvéreim az Úrban!

A mindenható, nagy Isten gondviselő jósága iránti hálából adományozom a sárszentlőrinci evangélikus templomba e 310 kg súlyú, H hangú harangot, amelyet Gombos Lajos aranykoszorús harangöntőmester készített öbottyáni öntödéjében a 2008. évben.

Zengjen e harang szava: az Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten örök dicsőségére; a Sárszentlőrinci Evangélikus Gyülekezet épülésére; az innen elszármazottak emlékére. Bátorítson és vigasztaljon a hitben Pál apostol szavával: „*Ismeri az Úr az övéit.*” II. Tim 2,19.

Kérem a gyülekezet mindenkori presbitériumát, hogy gondoskodjék e harang rendeltetés szerinti használatáról, a helyi szokásoknak megfelelően.

Budapest, 2008. október

»Isten a mi oltalmunk és erősségünk!« (Zsolt 46,2)

Dr. Kéry Lajos

Ezek után Kéry doktor még elmondja, hogy a harangot nagyon szereti, mert a harang szava Isten hívását jelenti. Ércbe öntött igei üzenet hordozója. Bár csak mind többen hallgatnák és meg is hallanák üzenetét: „Hívom az élőket, siratom a halottakat, megtöröm a villámokat.”

Gombos Lajos mester szeretettel munkált harangját, dr. Kéry Lajos adományát október 26-án megszentelték Sárszentlőrincen.

Erősen remélem, hogy az elvetett mag jó helyre kerül, s terem százannyit, ezerannyit!

A harangok felirata:

1. „Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk”

2. „Ismeri az Úr az övéit”

3. „Ember, int a harangszó; itt csak zsellér vagy. Tanulj, légy Isten-szerető, így keresd az örök jókat”

Mindenért, mindezekért dicsőség legyen Istennek.

TÓTH MÁRTA (Sárszentlőrinc)

Rotunda és monostortemplom

Szlovákia gondot visel műemlékeire – erről mindenki meggyőződhet északi szomszédainkhoz látogatva. Legyen szó a Szepesség várairól, a teteszetősen berendezett főúri kastélyokról, Pozsony vagy a „keleti főváros”, Kassa történelmi belvárosáról vagy akár a dél-szlovákiai falvak Árpád-kori templomairól. Mindezek mögött ott húzódik az egészséges, de – fiatal országról lévén szó – néha túlzó nemzeti öntudat és az ebben gyökerező jelentős állami szerepvállalás. Sajnos azonban mindez sem a szlovákiai, sem az itthoni magyarság számára nem szerezhet felhőtlen örömet, hiszen – a közös történelmi múlt-hoz hasonlóan – az egyes műemlékek történelmi is kizárólagosan szlovák jelleget kap; könnyen tetten érhető az ezzel kapcsolatos háttérrel és erőteljes „magyartalanítási” szándék.

Az Árpád-kori műemlékeket őrző helységek között különösen érdekes egy viszonylag kis település, a Felvidék kapujában, Esztergomtól mindössze tizenöt kilométerre fekvő Bény (szlovákul Biňa), ahol két jelentős egyházi emlék, egy rotunda és egy monumentális monostortemplom is található – melyek magyar jellegüket és gyülekezetüket továbbra is hűen őrzik.

A Tizenkét Apostol-rotundát – azaz centrális elrendezésű kerek templomot – 1140 környékén emelték. A román kori épület belsejében a tizenkét apostolra utalva tizenkét boltíves fülke található. Ablakainak sorsát az építészeti stílusok játéka ha-

tározta meg: a román koriakat az 1755-ben zajlott barokk átalakítás során falazták be, és csak a második világháborút követő felújításkor kerültek ismét napvilágra; barokk ablakait ellenben ekkor távolították el. A

háborús sérülések „pozitív” hatása volt az is, hogy ekkor „bújtak elő” a barokk díszítések alól az Árpád-kori falfestmények. A rotunda tetejét eredetileg faszindely fedte, csúcsán Szent István apostoli kettős keresztje látható.

A kerek templom közelében álló, franciaországi megoldásokat idéző, szintén román stílusú apát-sági monostort 1217-ben építették. A Szűz Mária tiszteletére emelt templomot és kolostort a területet birtokló Hont-Pázmány nemzetség leszármazottja, Omóde fia István alapította a premonstrei szerzetesrend számára. A későbbi századokban gótikus, később barokk stílusban építették át, majd egy 19. századi renoválás után 1896–98-ban Henszmann Imre ötlete alapján neoromán stílusban állították helyre feltelezett eredeti állapotát. A templomhoz épített kolostor-épület viszont az idők folyamán elpusztult.

A jellegzetes, kéttornyú istenházának a 20. században elszennvedett – világháborús és egyéb – sérüléseit többszöri felújítás során állították helyre, eredeti pompájában alkalmassá téve az épületet hitéleti és turisztikai célokra.

■ REZSABEK –

FOTÓ: HÁMOR ENDRE

Szená-torok a Fasorban. December 18-án este a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében a Magyar Országgyűlés – pártszempontról is – vegyes kórusa, a *Szená-torok* lépett fel. A karácsonyi zeneműveket megszólaltató koncert fővédnöke *Próhle Gergely*, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője volt. A műsort a *Brass in the Five* nevű fúvószenekar virtuóz játéka is színesítette.

HÍREK

A Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában *Smidéliusz András* lelkész végzi a püspöki titkári szolgálatot 2009. január 1-jétől. Elérhetőségei: e-mail: andras.smideliusz@lutheran.hu; mobiltelefon: 20/824-8991. Az eddigi püspöki titkár, *Petri Gábor* a Luther Kiadónál szerkesztőként dolgozik tovább.

A Kelenföldi Középkörben *dr. Bence Gábor*, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanára előadást tart *A nagy stílusváltás – Európa zenéje a XVI–XVII. század fordulóján* címmel. Minden érdeklődőt szeretettel várunk január 9-én, péntek este 8 órára gyülekezetünk tanácstermébe, a Budapest XI. kerület, Bocskai út 10.-be. Középkörünk minden hónap második péntek estéjére szervez előadást és tart azt követően beszélgetést.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Én pedig meglátom orcádat, mint igaz ember, öröm tölt el, ha meglátlak, amikor fölébreded. Zsolt 17,15 (Lk 2,30–31; Lk 2,41–52; 1Jn 5,11–13; Zsolt 16) Az év első hetében picit fáradtan, kimerülten, picit még visszavágyva az ünnepbe, mégis tovább kell mennünk. A külső körülményekre nézünk: bizony nem ígérnek sok biztatót. Szürke napok, ünnep sehol a láthatáron, ám annál több a feladat, szorongatóak a terhek. Ismerős érzés? Olvassuk hát figyelmesen az igét: üdvösséget, Isten orcáját, örömet, elkészített, véget nem érő – és immár nekünk Krisztusban „átadott” – ajándékot ígér. Jó irányba kell tekintelnünk! Fel kell ébrednünk, és érdeses is, mert öröme ébredhetünk. Nem a teher, hanem a minket hordozó Isten a nagyobb! Hálával, benne bízva kezdjük ezt a hetet, ezt az évet! Ő velünk van minden napon. Ez bizonyos.

Hétfő

Mindnyájan tévelyegtünk, mint a juhok, mindenki a maga útját járta. De az Úr őt sújtotta mindnyájunk bűnéért. Ézs 53,6 (Lk 15,4; 1Móz 9,12–17; Lk 3,15–20) Hányan buknak bele adósságukba napjainkban! Tragédiákat okoznak a letörleszthetetlen terhek. Nincs kire tovább tolni. Fizetni kell. Egyszerű matematika pedig, mégsem rendezhető e földi adósságállomány sem. Istennel szemben mink van? Tévelygő, lázadó, bűnével őt megtagadó népe belepusztulna, ha „adósságát” rendeznie, magát tisztáznia kellene! Bárcsak egyre többen értenék meg, hogy Jézus értünk, a mi ügyünk rendezéséért halt meg, és térne meg tévelygőből az Isten útját járóvá!

Kedd

Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. Ezért nem félünk. Zsolt 46,2–3 (Mt 2,20; Mt 2,1–12; Ef 3,2–3a.5–6; Lk 3,21–38) Erős vár a mi Istenünk – ez a „mi zsoldárunk”. Énekeljük *Luther* korálját, felállva a templomban, mint a *Himnusz*t, és szétárad tagjainkban, még inkább a lelkünkben az erő, a hit, a bizalom, a hála, a tettvágy, a bátorság. Mert nem félünk! Várban vagyunk, védve vagyunk. Ellenség erőt nem vehet azon, aki Istennél keres menedéket.

Szerda

Ha megtalálta az elveszett juhót, felveszi a vállára örömeiben. Lk 15,5 (Ézs 63,9; 1Jn 3,1–6; Lk 4,1–13) Hányféle formát ölthet az elveszettség, mikor nem vagyunk a helyünkön! Nincs lelki békénk, célunk, hitünk, támaszuk. Keserűen béget az elveszett juh, de – úgy tűnik – senki sem hallja gyenge kis hangját. Senki sem nyúl érte. Aztán egy erős, ám gyengéd kar felemeli, és örömmel magához öleli. Az elveszett ember: mi vagyunk. Mert a bűnből és annak következményétől megváltani sem magunkat, sem egymást nem tudjuk. Jézus ebben a halálos elveszettségünkben talál meg. Földi értelemben lehetnek veszteségeink, nyomorúság is jöhet, de az örök életet a Pásztor karjában megbújó báránnytól nem veheti el senki soha.

Csütörtök

Krisztus mondja: „Ti azért kutatjátok az Írásokat, mert azt gondoljátok, hogy azokban van az örök életetek: pedig azok rólam tesznek bizonyosságot.” Jn 5,39 (5Móz 32,46–47a; 1Jn 2,12–17; Lk 4,14–21) Tavaly egy évig ünnepeltük a Bibliát, és „kutatunk az Írásokat”. Áldássá vált – reméljük, sokakban –, hogy kiállításokon, gyülekezeti délutánokon, versenyeken, játékokon, cikkeken, műsorokon, okos és szép könyveken keresztül az élet könyve életközébe került, olyan kezekbe is, amelyek eddig nem forgatták. Hogy mi lesz a mérlege ennek a rendkívüli évnek? Erről a lelkek vizsgálója tud, aki látja és magához öleli a hozzá térőt. S aki életet és üdvösséget talált, annak a számára a Biblia éve folytatódik, mi több, meghatározatlan (örök) időkgig kitolódik.

Péntek

Atyánk, szenteltesd meg a te neved. Lk 11,2a (2Móz 20,7; Ef 4,17–24; Lk 4,22–30) Jézus imádkozni tanít. Minden szava fontos, hiszen nem szószátyár, bőbeszédű imádkozásra ad példát. Isten nevének szentsége tehát az Úr Jézus tanítása szerint a legfőbb dolog. Miért? Mert amikor Isten elé állunk imádságunkkal, megszólítjuk őt, akkor a hozzá való viszonyunk lepleződik le. Nekem valóban ő a legfontosabb? Az ő nevét akarom dicsérni, ha megszólalok, ha olyat teszek, amit látva mások a mennyei Atyát dicsőítik? Mindennél szebb, nagyobb és szentebb nekem a teremtő Isten neve? Csak ne vegyük soha átkozódva, gyalázatra a szánkra a minket végtelenül szerető Isten nevét! Bárcsak soha senki e földön ne tenne így, hanem áldaná és dicsőítené őt!

Szombat

Halljátok meg az Úr ígését! Pere van az Úrnak az ország lakóival, mert nincs igazság, nincs hűség, és nem ismerik Istent az országban. Hós 4,1 (Lk 6,46; 1Jn 1,5–7; Lk 4,31–37) Hóseást olvasva felrémlik előttünk egy erkölcsi züllesztésbe tartó, rideg, embertelen, Istent nem ismerő, törvényét tipró, bálványoknak áldozó ország képe, ahol csak az anyagi az érték, az ifjúság gazdátlanul kallódik, az öregek feleslegesek, a szegények kizsároltak. Bűn tornyosul az utcákon, a lelkekben. Talán a mi országunk, ahol élünk? Jajveszélteni, itélkezni, kezeket tördelni lehet – de nem erre van szükség! Bűnbánatra és cselekedetre szól a hívás. Most van igazán feladata a Krisztus-követőnek. Haladéktalanul, mert itt az idő.

■ KÖHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 4-étől január 11-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.30 / Civil rádió Az Evangélikus Rádiómisszió félórása</p> <p>10.30 / m1 <i>Egyházi naptár</i></p> <p>11.10 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i></p> <p>11.15 / Duna II. Autonomía <i>Isten kezében</i> (26')</p> <p>Mustármag közösség</p> <p>12.10 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26')</p> <p>Újévi beszélgetés Erdő Péter bíborossal</p> <p>20.00 / Duna II. Autonomía <i>Aranyszarvas – Magyar századok</i> (művelődéstörténeti magazin) (56')</p> <p>23.15 / m2 <i>Magánbeszélgetés</i> Frenkl Róberttel Juszt László beszélget.</p>	<p>13.00 / m2 <i>Csolnoki rabtábor</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (56')</p> <p>18.30 / Duna II. Autonomía <i>Ösvény a Viharsarokban</i></p> <p>22.30 / Duna Tv <i>Az élet méltó befejezése</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2006) (47')</p> <p>1. rész Halál és haldoklás: félelmek és remények, kérdések és vélemények</p> <p>22.34 / M. Katolikus Rádió <i>Akvarell.</i> Kulturális paletta</p> <p>23.00 / m1 <i>Visszajátszás</i> (történelmi sorozat) (35') 1. rész Pártunk és államunk</p> <p>23.20 / Duna Tv <i>After Crying Live</i> (magyar koncertfilm, 2008) (62')</p>	<p>12.15 / Filmmúzeum <i>A tizedes meg a többiek</i> (fekete-fehér magyar vigjáték, 1965) (111')</p> <p>14.55 / Duna Tv <i>Európa két szalagja, a Duna</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2000) (26')</p> <p>15.00 / m1 <i>Sirjaik hol domborulnak...</i> (dokumentumfilm)</p> <p>18.30 / PAX <i>Halottja van mindannyiunknak</i> Versek és kórusművek</p> <p>20.00 / Duna Tv <i>Hangyaboly</i> (magyar játékfilm, 1971) (95')</p> <p>22.05 / Hír Tv <i>Ősök tere</i></p> <p>23.05 / m1 <i>Az utókor ítélete.</i> Varnus Xavér komolyzenei műsora</p>	<p>9.00 / PAX <i>Itt az Isten köztünk</i> (dokumentumfilm) (12')</p> <p>Evangélikusok Japánban</p> <p>9.55 / m2 <i>Az én világom</i> 1. rész: Körösi Csoma Sándor nyomában</p> <p>13.00 / m2 <i>Musica Historica</i> (17')</p> <p>Capella Savaria</p> <p>14.30 / Duna II. Autonomía <i>Mindentudás Egyeteme</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (50')</p> <p>Dzsessz a XXI. század zenekultúrájában</p> <p>19.40 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i></p> <p>21.00 / m2 <i>Feneketlen mélység</i> (amerikai tévéfilm, 2005) (97')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.00 / Duna II. Autonomía <i>Gyöngyökkel gyökerezél</i> (magyar dokumentumfilm, 1998) (56')</p> <p>Moldvai archaikus népi imádságok</p> <p>8.35 / Duna Tv <i>Töredékek – Fejezetek a magyar művelődés történetéből</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (24')</p> <p>Szerzetesrendek a középkori Magyarországon</p> <p>13.34 / M. Katolikus rádió <i>Szépkorúak klubja</i></p> <p>16.30 / PAX <i>Örökké élet, örök élet</i> (ismeretterjesztő film) (40')</p> <p>20.00 / Duna Tv <i>Don Bosco – A szeretet küldetése</i> (olasz filmdráma, 2004) (103')</p> <p>1. rész</p>	<p>8.35 / Duna Tv <i>Töredékek – Fejezetek a magyar művelődés történetéből</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (21')</p> <p>A harangzó</p> <p>17.10 / PAX <i>Raffay Sándor</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (36')</p> <p>17.34 / M. Katolikus Rádió <i>Ars Sacra.</i> Versimádságok és hitvallások Gyurkovics Tibor költségtetésében</p> <p>17.45 / m2 <i>Mestersége színész</i> Szabó Gyula</p> <p>20.00 / Duna II. Autonomía <i>A pénzember</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (27')</p> <p>22.35 / Duna Tv <i>Az a csodálatos spliti éjszaka</i> (horvát filmdráma, 2004) (100')</p>	<p>9.20 / Duna II. Autonomía <i>Életek bajnokai</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (22')</p> <p>10.15 / Duna Tv <i>Aranyszarvas – Magyar századok</i> (művelődéstörténeti magazin) (56')</p> <p>11.00 / Lánchíd rádió <i>Hittel és gitárral</i> (keresztény rockzenei összeállítás)</p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26')</p> <p>Hittel és hűséggel</p> <p>15.20 / m2 <i>Épített szépségek</i> (25')</p> <p>Szeged</p> <p>19.00 / Viasat History <i>Isten rottweilerei?</i> (angol dokumentumfilm, 2005)</p> <p>21.00 / PAX <i>Erdélyi kalazanciusok</i> (dokumentumfilm) (58')</p>	<p>8.00 / Civil rádió <i>Gospelvasárnap</i> (keresztény zenei műsor)</p> <p>10.05 / m1 <i>Egyházi naptár</i></p> <p>10.20 / m1 <i>Református magazin</i></p> <p>10.45 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i></p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26')</p> <p>12.20 / Duna II. Autonomía <i>Befordultam a konyhára</i> (26')</p> <p>Petőfi versben és dalban</p> <p>17.15 / PAX <i>Egyházzenei áhítat – Bonyhád.</i> A Zákuek Médiacentrum műsora</p> <p>21.00 / m2 <i>Fogd a pénzt, és játssz!</i> – Egy év egy zenekar életében (norvég dokumentumfilm, 2008) (50')</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft. 3300 Eger, Vincellériskola u. 3. Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft. Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámra szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

